

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU14

Socialförsäkringsfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. åtgärder mot välfärdsbrott, trygghetssystem för företagare och studerande, sjukförsäkring och rehabilitering, aktivitets- och sjukersättning och arbetsskadeersättning.

I ärendet finns 40 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Cirka 160 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	10
Utskottets överväganden	11
Socialförsäkring och välfärd	11
Trygghetssystem för företagare och studerande	26
Sjukförsäkring	31
Rehabiliteringsverksamhet	36
Aktivitets- och sjukersättning	43
Arbetskadeersättning	49
Reservationer	52
1. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (SD)	52
2. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (V)	53
3. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (C)	54
4. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (MP)	55
5. Förebyggande sjukpenning, punkt 2 (C, MP)	56
6. Preventionersättning, punkt 3 (SD, V, MP)	56
7. Karensavdrag, punkt 4 (S)	57
8. Karensavdrag, punkt 4 (V, MP)	57
9. Sjukskrivning vid psykisk ohälsa, punkt 5 (SD)	58
10. Jämställd sjukfrånvaro, punkt 6 (S)	59
11. Jämställd sjukfrånvaro, punkt 6 (C, MP)	59
12. Åtgärder mot välfärdsbrott, punkt 7 (S)	60
13. Åtgärder mot välfärdsbrott, punkt 7 (SD)	60
14. Åtgärder mot välfärdsbrott, punkt 7 (V, MP)	61
15. Trygghetssystem för företagare, punkt 8 (SD)	62
16. Trygghetssystem för företagare, punkt 8 (C)	63
17. Trygghetssystem för företagare, punkt 8 (MP)	64
18. Företagare inom kulturområdet, punkt 9 (S, C, MP)	64
19. Trygghetssystem för studerande, punkt 10 (V, MP)	65
20. Rehabilitering och sjukpenninggrundande inkomst för studerande, punkt 11 (C, MP)	65
21. Flexibel återgång till arbete, punkt 12 (SD)	66
22. Flexibel återgång till arbete, punkt 12 (V)	66
23. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 13 (SD, V, C, MP)	67
24. Förläggning av arbetstiden, punkt 14 (SD, C, MP)	68
25. Rehabiliteringskedjan, punkt 15 (SD)	68
26. Rehabiliteringskedjan, punkt 15 (V)	69
27. Rehabiliteringskedjan, punkt 15 (C)	69
28. Rehabiliteringsverksamhet, punkt 16 (SD)	70
29. Rehabiliteringsverksamhet, punkt 16 (V)	71
30. Rehabiliteringsverksamhet, punkt 16 (C)	73
31. Rätten till aktivitets- och sjukersättning, punkt 17 (SD)	74
32. Rätten till aktivitets- och sjukersättning, punkt 17 (V)	75
33. Studier och arbete, punkt 18 (S)	76
34. Studier och arbete, punkt 18 (V)	77
35. Studier och arbete, punkt 18 (C)	77
36. Studier och arbete, punkt 18 (MP)	78
37. Regeringens styrning, punkt 19 (SD)	79

38. Arbetskkadeersättning, punkt 20 (SD)	79
39. Arbetskkadeersättning, punkt 20 (C)	80
40. Jämställdhet, punkt 21 (C, MP)	81
Särskilt yttrande	82
Studier och arbete, punkt 18 (SD)	82
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	83
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	83

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Socialförsäkring och välfärd

1. Socialförsäkring och välfärd

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:161 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),

2022/23:572 av Annette Rydell (S),

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 5 och 6,

2022/23:767 av Rebecka Le Moine och Marielle Lahti (båda MP),

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:1148 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och 8,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 13, 23, 24, 27 och 29,

2022/23:1334 av Karin Sundin m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2022/23:1557 av Aida Birinxhiku m.fl. (S),

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3,

2022/23:2123 av Boriana Åberg (M),

2022/23:2124 av Boriana Åberg (M) och

2022/23:2125 av Boriana Åberg (M).

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

2. Förebyggande sjukpenning

Riksdagen avslår motion

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 5 (C, MP)

3. Preventionersättning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 29 och

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 7 i denna del.

Reservation 6 (SD, V, MP)

4. Karensavdrag

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1185 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S),

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 4,

2022/23:1355 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S),

2022/23:1507 av Sofia Amløh m.fl. (S) och

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (V, MP)

5. Sjukskrivning vid psykisk ohälsa

Riksdagen avslår motion

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 16–24.

Reservation 9 (SD)

6. Jämställd sjukfrånvaro

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3,

2022/23:1673 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 19 och 27 samt

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (C, MP)

7. Åtgärder mot välfärdsbrott

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:262 av Ingela Nylund Watz och Anna Vikström (båda S),

2022/23:385 av Joakim Sandell (S),

2022/23:659 av Markus Wiechel (SD),

2022/23:1147 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5,

2022/23:1149 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 3,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 14,

2022/23:1398 av Mathias Bengtsson (KD),

2022/23:2055 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6 och

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (V, MP)

Trygghetssystem för företagare och studerande

8. Trygghetssystem för företagare

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:368 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21,

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 18–20,

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11,
 2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkandena
 1, 2 och 4,
 2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10 och
 2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 5 i denna del och 6.

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (C)

Reservation 17 (MP)

9. Företagare inom kulturområdet

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 16,
 2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 15 och
 2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 5 i denna del.

Reservation 18 (S, C, MP)

10. Trygghetssystem för studerande

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:82 av Samuel Gonzalez Westling m.fl. (V) yrkande 12,
 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 15 och
 2022/23:1607 av Stina Larsson (C).

Reservation 19 (V, MP)

11. Rehabilitering och sjukpenninggrundande inkomst för studerande

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:348 av Rickard Nordin (C) yrkande 1 och
 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 29 och 30.

Reservation 20 (C, MP)

Sjukförsäkring

12. Flexibel återgång till arbete

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 7, 31 och 32 samt
 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 16.

Reservation 21 (SD)

Reservation 22 (V)

13. Förmånsnivåer i sjukpenningen

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 4,

2022/23:1110 av Hans Eklind (KD),

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 6 och

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 5.

Reservation 23 (SD, V, C, MP)

14. Förläggning av arbetstiden

Riksdagen avslår motion

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 11.

Reservation 24 (SD, C, MP)

15. Rehabiliteringskedjan

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:703 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 7, 8, 10, 16 och 17,

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 26–28 och 30,

2022/23:1177 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S) och

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 7 i denna del, 11 och 12.

Reservation 25 (SD)

Reservation 26 (V)

Reservation 27 (C)

Rehabiliteringsverksamhet

16. Rehabiliteringsverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:264 av Mattias Vepsä (S),

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 6, 9, 12–15 och 26–28,

2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 27,

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 11,

2022/23:1044 av Malin Larsson och Anna-Belle Strömberg (båda S),

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 9–14 och 25,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 8, 9, 17–19, 21 och 22 samt

2022/23:1729 av Eva Lindh m.fl. (S).

Reservation 28 (SD)

Reservation 29 (V)

Reservation 30 (C)

*Aktivitets- och sjukersättning***17. Rätten till aktivitets- och sjukersättning**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:462 av Åsa Karlsson (S),

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 33–35 och

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 6 och 7 i denna del.

Reservation 31 (SD)

Reservation 32 (V)

18. Studier och arbete

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:702 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 21, 22 och 24,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 7 i denna del,

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 och

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 7–9.

Reservation 33 (S)

Reservation 34 (V)

Reservation 35 (C)

Reservation 36 (MP)

19. Regeringens styrning

Riksdagen avslår motion

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 36.

Reservation 37 (SD)

*Arbetsskadeersättning***20. Arbetsskadeersättning**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 32–34 och

2022/23:1153 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 38 (SD)

Reservation 39 (C)

21. Jämställdhet

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 31,

2022/23:1034 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S) och

2022/23:1673 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 28.

Reservation 40 (C, MP)

Stockholm den 13 april 2023

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Viktor Wärnick

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viktor Wärnick (M), Ludvig Åspling (SD), Sanne Lennström (S), Kalle Olsson (S), Ulrika Heindorff (M), Åsa Eriksson (S), Mona Olin (SD), Martina Johansson (C), Nima Gholam Ali Pour (SD), Annika Hirvonen (MP), Mauricio Rojas (L), Daniel Persson (SD), Jessica Rodén (S), Caroline Högström (M), Zara Leghissa (S), Isabell Mixter (V) och Camilla Rinaldo Miller (KD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet motionsyrkanden om socialförsäkringsfrågor från allmänna motionstiden 2022/23. Motionsyrkandena finns i bilagan.

Socialförsäkringsminister Anna Tenje Socialdepartementet informerade utskottet om karensavdraget den 9 februari 2023.

Utskottets överväganden

Socialförsäkring och välfärd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en kriskommission, jämställd sjukfrånvaro, psykisk ohälsa, förebyggande sjukpenning, preventionersättning, karensavdrag, krav på kvalificering och åtgärder mot välfärdsbrott.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (V), 3 (C), 4 (MP), 5 (C, MP), 6 (SD, V, MP), 7 (S), 8 (V, MP), 9 (SD), 10 (S), 11 (C, MP), 12 (S), 13 (SD) och 14 (V, MP).

Gällande ordning

Socialförsäkringsbalken

I 4 kap. socialförsäkringsbalken (SFB) finns allmänna bestämmelser om socialförsäkringsskyddet.

Socialförsäkringen är enligt 4 kap. 2 § SFB indelad i tre försäkringsgrenar: förmåner som grundas på bosättning i Sverige (bosättningsbaserade förmåner), förmåner som grundas på arbete i Sverige (arbetsbaserade förmåner) och förmåner som grundas på andra omständigheter än bosättning eller arbete i Sverige (övriga förmåner).

Försäkrad är den som enligt 4 kap. 3 § SFB uppfyller de krav i fråga om bosättning, arbete eller andra omständigheter som anges i 2 § samt gällande krav på försäkringstider. Dessutom ska den försäkrade uppfylla de andra villkor som gäller för respektive förmån enligt 5–7 kap. för att omfattas av socialförsäkringsskyddet.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen avgör vilket lands socialförsäkring som en EU-medborgare omfattas av när minst två länder är inblandade. Som allmän regel gäller att en person bara kan omfattas av ett lands lagstiftning i taget.

Enligt 47 kap. 3 § SFB har en försäkrad som vårdar en närstående som är svårt sjuk rätt till närståendepenning för den tid då han eller hon avstår från förvärsarbete i samband med vården, om den sjuke är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken.

Bidragsbrottslagen

Bidragsbrottslagen (2007:612) innehåller regler som ska ge ett straffrättsligt skydd för välfärdssystemen, bevara förtroendet för systemen och skydda de offentliga finanserna. Lagen omfattar bidrag, ersättningar, pensioner och lån

för personligt ändamål som enligt lag eller förordning beslutas av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, en kommun eller en arbetslöshetskassa. Från januari 2020 omfattas även stöd, bidrag och ersättningar som enligt lag eller förordning beslutas av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller en kommun och avser en enskild person, men betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde (1 §). Den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lag eller förordning, och på så sätt orsakar fara för att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd felaktigt betalas ut, felaktigt tillgodoräknas, betalas ut med för högt belopp eller tillgodoräknas med ett för högt belopp, döms för bidragsbrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader (2 §). Om brottet är grovt, döms för grovt bidragsbrott till fängelse, lägst sex månader och högst sex år (3 §).

De myndigheter som anges i 1 § samt kommuner och arbetslöshetskassor ska enligt 6 § bidragsbrottslagen anmäla till Polismyndigheten om det kan misstänkas att brott enligt bidragsbrottslagen har begåtts.

Lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

Lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen avser att upptäcka och förhindra felaktiga utbetalningar och omfattar bidrag, ersättningar, pensioner och lån för personligt ändamål som enligt lag eller förordning beslutas av Migrationsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, en kommun eller en arbetslöshetskassa (1 §). Underrättelseskyldigheten gäller även för Skatteverket och Kronofogdemyndigheten (2 §).

Behandling av personuppgifter

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, här benämnd dataskyddsförordningen, antogs den 27 april 2016. Förordningen innehåller regler som ska skydda fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till skydd för personuppgifter, och främja det fria flödet av personuppgifter inom unionen. Dataskyddsförordningen, som är direkt tillämplig i alla medlemsstater, ersatte fr.o.m. den 25 maj 2018 dataskyddsdirektivet från 1995 och utgör numera den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU. Den 25 maj 2018 trädde dataskyddslagen (2018:218) i kraft, och samtidigt upphävdes personuppgiftslagen (1998:204). Dataskyddslagen innehåller bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen på ett generellt plan i svensk rätt. Inom ramen för det utrymme som dataskyddsförordningen ger reglerar lagen bl.a. frågor om rättslig grund

för behandling av personuppgifter, känsliga personuppgifter, tillsynsmyndighetens handläggning och beslut samt skadestånd och överklagande. Dataskyddslagen är, på samma sätt som personuppgiftslagen var, subsidiär i förhållande till annan lag eller förordning. Det gör det möjligt att även fortsättningsvis ha avvikande bestämmelser i sektorsspecifika registerförfattningar. Försäkringskassans registerlagstiftning finns i 114 kap. SFB. Kapitlet reglerar bl.a. ändamål, känsliga personuppgifter, behandling av personuppgifter i den s.k. socialförsäkringsdatabasen, direktåtkomst, utlämnande på medium för automatisk behandling och säkerhetsåtgärder.

Informationsutbyte

Enligt 110 kap. 31 § SFB ska myndigheter, arbetsgivare och uppdragsgivare, anordnare av personlig assistans samt försäkringsinrättningar på begäran lämna Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och allmän förvaltningsdomstol uppgifter som avser en namngiven person när det gäller förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av socialförsäkringsbalken. Arbetsgivare och uppdragsgivare är även skyldiga att lämna sådana uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena som behövs i ett ärende om arbetsskadeförsäkring. Enligt 110 kap. 33 § ska banker och andra penninginrättningar på begäran lämna uppgifter enligt 31 § första stycket till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och allmänna förvaltningsdomstolar i ärenden om äldreomsörjningsstöd, bostadsbidrag och bostadstillägg. Sekretess hindrar inte att Skatteverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och en allmän förvaltningsdomstol på begäran får lämna ut uppgifter om ersättningar enligt socialförsäkringsbalken eller enligt lagstiftning om annan jämförbar ekonomisk förmån till en försäkringsinrättning, ett försäkringsbolag eller en arbetsgivare, om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån (110 kap. 39 § SFB).

Motionerna

Socialförsäkring och välfärd

I motion 2022/23:161 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att förstärka sjukförsäkringen. Sjukförsäkringen bör vara mänskligare och ge ekonomisk trygghet vid sjukdom. Ett likalydande yrkande finns i motion 2022/23:572 av Annette Rydell (S) och i motion 2022/23:1557 av Aida Birinxhiku m.fl. (S). I motion 2022/23:1334 av Karin Sundin m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 föreslås tillkännagivanden om att socialförsäkringssystemet behöver reformeras och att ett första steg i reformeringen ska vara att utreda socialförsäkringens nivåer för aktivitets- och sjukersättning, för att förbättra levnadsförutsättningarna för dem som får ersättning och upprätthålla tilliten till välfärden.

I kommittémotion 2022/23:1148 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att utvärdera reformen med merkostnadsersättning för vuxna. Regeringen bör följa upp om de hjälpbehov som inkluderades i den tidigare handikappersättningen har kunnat tillgodoses genom andra insatser. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att justera den övre åldersgränsen för merkostnadsersättning. Merkostnadsersättningen bör anpassas till sysselsättning snarare än till en övre åldersgräns. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att utreda en reformering och nationella riktlinjer för vård av närstående. Det bör utredas om det kan införas ett liknande system som för vård av barn med den skillnaden att när det rör vuxna ska det handla om sjukdomstillstånd, där den försäkrade är beroende av omsorg från andra. I kommittémotion 2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om en parlamentarisk kommitté. En nationell strategi bör tas fram för att kunna ge ett bättre och mer hållbart stöd för den försäkrade i sjukskrivningsprocessen samt högre kvalitet i bemötande och rehabilitering. Särskilt fokus bör läggas på att anpassa sjukförsäkringsprocessen för försäkrade med psykisk ohälsa och förbättra samverkan mellan aktörerna. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om en extern granskning av regeringens styrning av Försäkringskassan. Regeringens målformulering om att minska sjukfrånvaron i Försäkringskassans regleringsbrev för åren 2014–2021 medförde att många försäkrade fick avslag på sin ansökan om sjukpenning. Det bör utredas vad som gick fel så att inte samma misstag begås igen. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten till ekonomisk kompensation och omprövning. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om målformuleringen i regleringsbrevet. Målet bör vara att ett minskat antal sjukskrivningar ska uppnås genom rehabilitering och stöd. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att stärka kvaliteten i utredningsarbetet inom Försäkringskassan. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om stärkt skydd av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). Regeringen bör skyndsamt följa upp de förslag som utredningen Översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst för ökad trygghet och förutsebarhet (dir. 2021:90) kommer att lämna om problemet med s.k. nollning dvs. att den försäkrade inte kvalificerar sig för en SGI eftersom han eller hon inte har skrivit in sig på Arbetsförmedlingen när arbetet upphört.

I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska tillsätta en kriskommission. Försäkringskassans arbete och styrning bör ses över, försäkrade som drabbas bör få upprättelse och kommissionen bör lämna förslag på förbättringar. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om att ta fram ett syfte för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen med lydelsen ”att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete samt säkerställas ekonomisk trygghet under processen”. I yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om att stärka rätten till rättshjälp. Fler bör få möjlighet att driva sina ärenden rättsligt. I yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om

att regeringen ska återkomma med förslag om att fr.o.m. 2026 indexera tak och ersättningsnivåer inom socialförsäkringen. Ersättningsnivåerna ska följa den övriga inkomstutvecklingen i samhället. I yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om att taken i sjukförsäkringen ska höjas 2024 så att 80 procent av löntagarna har inkomster under taket. I yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska se över och indexera ersättning för sjukpenning i särskilda fall. I yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om att höjd garantinivå i aktivitets- och sjukersättningen inte ska leda till höjda kommunala avgifter för den enskilde.

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten till kvalificering till delar av sjukförsäkringssystemen. Kopplingen mellan arbete och rätten till olika socialförsäkringsförmåner bör stärkas. Inkomstunderlaget ska baseras på försäkrades inkomst, och därmed inbetald skatt, snarare än sjukpenninggrundande inkomst vid beräkningen av socialförsäkringsförmåner. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3. I motion 2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska öka flexibiliteten i socialförsäkringsreglerna för gränspendlare. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen i samarbete med regeringarna i de nordiska grannländerna ska utöka möjligheterna till undantag i socialförsäkringsreglerna för gränspendlare.

I motion 2022/23:767 av Rebecka Le Moine och Marielle Lahti (båda MP) föreslås ett tillkännagivande om att undersöka möjligheterna till basinkomst.

I motion 2022/23:2123 av Boriana Åberg (M) föreslås ett tillkännagivande om att pröva förutsättningarna för att skönstaxerade inkomster inte ska ge rätt till förmåner från välfärdssystemen. I motion 2022/23:2124 av Boriana Åberg (M) föreslås ett tillkännagivande om behov av ett system för kvalificering till välfärden. En kvalificering till välfärdssystemen kan förutom att bidra till att göra systemen mer ekonomiskt hållbara stärka incitamenten för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. I motion 2022/23:2125 av Boriana Åberg (M) föreslås ett tillkännagivande om behoven av att se över rätten till sjukskrivning för icke medicinskt motiverade skönhetsoperationer.

Förebyggande sjukpenning

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson (C) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att användningen av den förebyggande sjukpenningen ska ökas för att minska sjukskrivningarna.

Preventionsersättning

I kommittémotion 2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av den förebyggande sjukpenningen och om att överväga att införa preventionsersättning.

Ida Gabrielsson m.fl. (V) föreslår i kommittémotion 2022/23:1228 yrkande 7 i denna del ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag baserade på betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). Regeringen bör återkomma med utredningens förslag om preventionersättning.

Karensavdrag

I kommittémotion 2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att minska orättvisan i karensavdraget. Hänsyn bör tas till arbetsvillkoren för försäkrade som inte kan arbeta hemma. Många jobbar inom kontaktyrken där de utsätts för en mycket större risk för att bli smittade och få ekonomiskt bortfall. I motion 2022/23:1185 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att studera förutsättningarna för att reformera karensavdraget så att det permanent kan tas hänsyn till arbetsvillkoren för försäkrade som arbetar i kontaktyrken. I motion 2022/23:1355 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att avskaffa karensavdraget. I motion 2022/23:1507 av Sofia Amløh m.fl. (S) finns ett likalydande förslag.

I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om att avskaffa karensavdraget.

Sjukskrivning vid psykisk ohälsa

I 2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör verka för att öka kunskaperna när det gäller effektfulla rehabiliteringsinsatser och se över åtgärder för att utveckla effektfulla rehabiliteringsinsatser för sjukskrivna som lider av psykisk ohälsa (yrkandena 16 och 17). Sjukfrånvaron i psykiatriska diagnoser bör minska och stödet till den försäkrade behöver stärkas i hela rehabiliteringsprocessen. Försäkrade bör också få en individuellt utformad plan som inte tar hänsyn till rehabiliteringskedjans tidsgränser och en stödfunktion som hjälper till i kontakter med berörda myndigheter. I motionen föreslås vidare ett tillkännagivande om att regeringen i sitt arbete särskilt bör beakta behovet av insatser för att stärka kvinnors psykiska hälsa (yrkande 18). Den psykiska ohälsan är ett jämställdhetsproblem. Könsskillnaderna är stora och kvinnor är sjukskrivna i nästan dubbelt så hög utsträckning som män. Dessutom föreslår motionärerna att regeringen ska utveckla arbetet med kunskapshöjande insatser för att öka kunskaperna om tidiga tecken på psykisk ohälsa (yrkande 19) och se över strukturer där tidiga tecken på psykisk ohälsa kan hanteras med snabba åtgärder som en del av ett systematiskt proaktivt arbete (yrkande 20). Psykisk ohälsa behöver enligt motionärerna i högsta möjliga utsträckning hanteras tidigt i processen, och kompetensen och kunskapen bör stärkas hos berörda aktörer. Motionärerna föreslår även tillkännagivanden om att regeringen bör överväga att inkludera ett suicidpreventivt fokus i det fortsatta arbetet med

sjukförsäkringen (yrkande 21), beakta behovet av en översyn och analys av Försäkringskassans pågående förändringsarbete med särskilt fokus på sjukskrivningar vid psykiatriska diagnoser (yrkande 22), överväga möjligheten att införa krav på medicinska suicidriskbedömningar i det försäkringsmedicinska beslutsstödet (yrkande 23) och beakta behovet av att rikta in ett samlat nationellt arbete med suicidprevention på sjukförsäkringens problemområden (yrkande 24). Kunskapen och förståelsen för innebörden av psykiatriska tillstånd och psykisk ohälsa behöver vidareutvecklas enligt motionärerna.

Jämställd sjukfrånvaro

I kommittémotion 2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att i det fortsatta arbetet med att reformera sjukförsäkringen särskilt beakta jämställdhetsaspekter. Det finns starka skäl att vidta åtgärder eftersom ca 65 procent av de som har sjuk- eller rehabiliteringspenning är kvinnor.

I partimotion 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att åtgärda den ojämsliddhet som finns i fråga om sjukskrivning mellan kvinnor och män. I yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att återkomma med kompletterande åtgärder för att komma till rätta med de ökande sjuktalen som framför allt drabbar kvinnor. Förslagen i SOU 2015:21 om att bl.a. tydligt ange vilka myndigheter och andra aktörer som har ansvar i sjukskrivningsprocessen samt att i förväg komma överens om vilka åtgärder som ska genomföras om sjukalet åter ökar bör införas. Lika-lydande förslag finns i kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3.

Åtgärder mot välfärdsbrott

I kommittémotion 2022/23:2055 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att fortsätta arbetet med att stävja fusk och utnyttjande av de gemensamma trygghetssystemen. Regeringen bör säkerställa att endast försäkrade som har rätt till stöd från trygghetssystemen får rätt till ersättning och att systemen inte utnyttjas av den organiserade brottsligheten. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6. I motion 2022/23:262 av Ingela Nylund Watz och Anna Vikström (båda S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av att skyndsamt stärka kommunernas roll i arbetet med att motverka organiserad brottslighet riktad mot offentligt finansierad verksamhet. I motion 2022/23:385 av Joakim Sandell (S) föreslås ett tillkännagivande om att överväga att inrätta en ny enhet för utredning av brott enligt bidragsbrottslagen inom Försäkringskassan, enligt den modell som finns hos Skatteverket.

Även i motion 2022/23:659 av Markus Wiechel (SD) föreslås ett tillkännagivande om att överväga inrättandet av en enhet för utredning av bidragsbrott inom Försäkringskassan.

I kommittémotion 2022/23:1147 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om konsekvenser vid grova bidragsbrott. Regelverket bör utformas så att tillgången till välfärden begränsas för den som dömts för grova bidragsbrott. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att biometriska data ska kunna användas för att säkra korrekta utbetalningar från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om tydligare nationella riktlinjer för att stoppa välfärdsbrottslighet. Riktlinjerna för brottsutredande verksamhet kopplat till bedrägeri och organiserad brottslighet ska anges i berörda myndigheters regleringsbrev. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om skärpta rutiner för att stoppa felaktiga utbetalningar till försäkrade utomlands. Motionärerna anser att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över om det bosättningsbaserade regelverket behöver ändras eller om det ekonomiska stödet eller bidraget tillfälligt kan dras in under tiden ärendet utreds till dess att det är färdigutrett och beslut har fattats. Alternativt kan stödet eller bidraget betalas ut och kvitteras vid besök på myndigheten under tiden utredning pågår, i synnerhet i tveksamma fall. En förutsättning för detta är ett närmare samarbete och enklare utlämnande av uppgifter mellan Försäkringskassan, Skatteverket och Migrationsverket. I kommittémotion 2022/23:1149 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning om bättre kontroller för att undvika felaktiga utbetalningar av pensioner till försäkrade som bor utomlands.

I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska se över konsekvenserna av ändringarna till följd av propositionen Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut (prop. 2021/22:206) och återkomma med förslag om hur problemen som uppstått kan åtgärdas. Försäkringskassans beslut om betalningsskyldighet är nu direkt verkställbara. Det har lett till oönskade effekter eftersom även försäkrade som har fått felaktiga utbetalningar till följd av mindre oavsiktliga fel eller på grund av misstag av Försäkringskassan har blivit återbetalningsskyldiga.

I motion 2022/23:1398 av Mathias Bengtsson (KD) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna till en samlad socialförsäkringsmyndighet. Enligt motionären bör en myndighet hantera ansökan, prövning och utbetalning av de bidrag och förmåner som välfärdsstaten erbjuder medborgarna – för medborgarnas rätt och för att motverka välfärdsbrott.

Utskottets ställningstagande

Socialförsäkring och välfärd

Socialförsäkringen är utformad så att den som är sjuk eller skadad och inte kan arbeta ska ha rätt till ersättning, vård och rehabilitering. Samtidigt är arbetslinjen en central tanke, dvs. en strävan att alla som kan försörja sig genom eget arbete ska göra det.

Utskottet konstaterar att det har genomförts en del större reformer under senare år för att öka den ekonomiska tryggheten i sjukförsäkringen och skapa mer tid för den försäkrade att rehabiliteras tillbaka till arbete hos den egna arbetsgivaren. Bland annat har det införts lättnader i rehabiliteringskedjan och partiell sjukpenning vid ojämn förläggning av arbetstiden, vilket ökar tryggheten för den som kallas in till arbete vid behov. Den ekonomiska tryggheten har ökat genom att taket i sjukpenningen har höjts från åtta till tio prisbasbelopp samt att bostadstillägget och garantiersättningen i aktivitets- och sjukersättningen har höjts.

De nyligen införda förändringarna behöver emellertid följas upp för att inte riskera att den försäkrade blir kvar i sjukskrivning. Den pågående utredningen som just avser att utvärdera förändringarna som införts i sjukförsäkringens regelverk (dir. 2022:64) är därför viktig. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2024. Vidare har Inspektionen för socialförsäkringen i uppdrag att kartlägga konsekvenserna på individnivå av förändringarna i sjukförsäkringen. Uppdraget ska redovisas den 1 november 2023. Försäkringskassan har i uppdrag att analysera de nya bestämmelserna för försäkrade som fyllt 62 år och när det gäller bedömningen av arbetsförmågan i rehabiliteringskedjan från dag 180 respektive dag 365 i sjukperioden. Uppdragen slutredovisas den 31 maj 2023 respektive den 14 juni 2024.

Sammantaget anser utskottet att pågående arbete bör avvaktas. Utskottet avser att noga följa regeringens fortsatta arbete. Det sagda innebär att utskottet inte är berett att tillstyrka yrkandena i motionerna 2022/23:161 (S), 2022/23:572 (S), 2022/23:1557 (S), 2022/23:1334 (S) yrkandena 1 och 2 samt 2022/23:1228 (V) yrkandena 23 och 24. Motionerna avstyrks därför.

När det gäller frågan om konsekvenserna av höjda kommunala avgifter konstaterar utskottet att kommunen enligt lag har möjlighet att ta ut avgifter för olika välfärdstjänster. För den enskilde finns det både ett högkostnads- skydd och en rätt att alltid tillförsäkras ett s.k. minimibelopp. Härigenom garanteras personer med låga inkomster ett visst ekonomiskt utrymme efter att bostadskostnader och kommunala avgifter är betalda. En konsekvens av systemet med minimibelopp är att en enskild som får en förbättrad ekonomi kan komma att hamna över gränsen för minimibeloppet och därmed få en höjd kommunal avgift. För att minska dessa konsekvenser har minimibeloppet höjts vid flera tillfällen när det har genomförts satsningar som stärker ekonomin för bl.a. personer med bostadstillägg, senast i augusti 2022 (bet. 2021/22:SfU26, rskr. 2021/22:386). Utskottet förutsätter att regeringen noga beaktar om det finns behov av att vidta åtgärder för att undvika dessa konsekvenser i samband med förslag om höjda ersättningar. Motion 2022/23:1228 (V) yrkande 29 avstyrks med det anförda.

När det gäller att öka möjligheterna för försäkrade att komma åter i arbete noterar utskottet att regeringen avser att lägga fokus på rehabilitering och att motverka onödigt många sjukskrivningar, särskilt långa sådana, bl.a. genom tydligt definierade avstämningstillfällen och att sätta in åtgärder för att motverka ohälsa (prop. 2022/23:1).

Försäkringskassan ska enligt regleringsbrevet för 2023 klarlägga behov av rehabilitering tidigt i sjukfallen och verka för att åtgärder vidtas för en effektiv rehabilitering. Försäkringskassan ska särskilt redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att regelverket för bedömning av arbetsförmåga och rätten till ersättning tillämpas enhetligt och rättssäkert. Försäkringskassan ska även redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att såväl förebyggande insatser som tidiga rehabiliteringsinsatser genomförs för återgång till arbete. Vidare ska Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen enligt regleringsbrevet för 2023 samverka för att fler kvinnor och män som är sjukskrivna eller har aktivitetsersättning ges individuellt anpassade stöd för återgång till arbete eller omställning till ett nytt arbete. Samverkan ska särskilt bidra till att förhindra att försäkrade förlorar sin sjukpenninggrundande inkomst (SGI) i anslutning till övergången mellan myndigheterna och resultaten för de personer som har deltagit ska följas upp. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 12 april 2024. I sammanhanget kan nämnas att utredningen Översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst för ökad trygghet och förutsebarhet enligt sina direktiv ska göra en bred översyn av regelverket för SGI, inklusive SGI-skydd. Uppdraget ska redovisas senast den 20 juni 2023. Därutöver kartlägger Inspektionen för socialförsäkringen förändringar i författningar, rättspraxis och Försäkringskassans rättsliga styrning sedan den 1 juli 2008. Uppdraget, som även omfattar den sjukpenninggrundande inkomsten, ska redovisas senast den 1 november 2023 (dir. 2021:90 och dir. 2023:41).

Det kan även nämnas att Försäkringskassan startade ett förändringsarbete under 2021 för att göra tillämpningen av sjukförsäkringen enhetlig och stabil över tid. Statskontoret har haft i uppdrag att granska Försäkringskassans åtgärder. I slutrapporten Försäkringskassans åtgärder för en bättre förvaltning av sjukförsäkringen (2023:6) lyfter Statskontoret fram att Försäkringskassan bl.a. behöver vidareutveckla styrdokumenterna för rättstillämpningen, stärka samordningsuppdraget och arbetet med en god förvaltningskultur samt vidareutveckla sin uppföljning för att stärka stabiliteten i rättstillämpningen. Utskottet ser positivt på Statskontorets granskning och förutsätter att angivna åtgärder och insatser tillvaratas så att de får genomslag i praktiken.

I övrigt noteras att regeringen den 26 januari 2023 beslutade att lägga ned Karensavdragsutredningen (S 2022:02). Regeringen uppgav vid ett besök i utskottet den 9 februari 2023 att frågan om karensavdrag kommer att utredas av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet. Arbetsgruppen ska inhämta synpunkter och upplysningar från relevanta myndigheter och organisationer, och en parlamentariskt sammansatt referensgrupp ska inrättas som stöd för arbetsgruppens arbete. Resultatet av arbetet ska presenteras senast den 15 december 2023.

Det kan nämnas att Utredningen om sjuk- och aktivitetsersättningen samt förmåner vid rehabilitering tillsattes den 26 mars 2020. I betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) föreslår utredningen att bl.a. förmånen förebyggande sjukpenning ska ersättas

med en ny förmån kallad preventionersättning. Syftet är att fler ska få förebyggande insatser för att förhindra sjukskrivning.

Sammantaget anser utskottet att resultaten av pågående arbeten bör avvaktas. Det saknas därför anledning att tillstyrka yrkanden om bl.a. en kris-kommission, SGI-skydd, preventionersättning och karensavdrag. Motionerna 2022/3:1355 (S), 2022/23:1507 (S), 2022/23:2059 (S) yrkande 4, 2022/23:1185 (S), 2022/23:1151 (SD) yrkandena 1–5, 8 och 29, 2022/23:1228 (V) yrkandena 1, 2, 4, 7 i denna del, 13, 27 och 29 samt 2022/23:858 (C) yrkande 2 avstyrks därför. Utskottet är inte berett att undersöka möjligheterna att införa en s.k. basinkomst. Motion 2022/23:767 (MP) avstyrks därför.

När det gäller kvalificering till välfärden anger regeringen i budgetpropositionen för 2023 att den avser att tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå en modell för successiv kvalificering till svenska välfärdsförmåner. Avsikten är att minska tilldragningsfaktorer som kan knytas till välfärd och ekonomiska villkor. Principen för modellen avser vara att en person som är nyanländ i Sverige inte omedelbart ska få tillgång till alla sociala förmåner och bidrag. I stället ska personen gradvis kunna kvalificera sig för att få del av förmånerna. Kvalificeringen ska ske i takt med att personen arbetar, betalar skatt och har permanent och laglig bosättning i Sverige. Vidare ska utredningen undersöka om det är möjligt enligt EU-rätten att låta medborgarskap i Sverige eller någon annan EES-stat ligga till grund för kvalificeringen.

Utskottet anser att regeringens aviserade arbete bör avvaktas. Motion 2022/23:2123 (M) avstyrks därför. Motionerna 2022/23:858 (C) yrkande 5 och 2022/23:1880 (C) yrkande 3 om att se över möjligheten till kvalificering till delar av sjukförsäkringssystemen och 2022/23:2124 (M) om behov av ett system för kvalificering till välfärden får anses delvis tillgodosedda och avstryks.

Särskilt om yrkanden som rör gränspendlare, vård av närstående, operativa ingrepp och merkostnadsersättning

I betänkande 2021/22:SfU17 angav utskottet att det är angeläget att möjligheten att arbeta och röra sig över gränserna i Norden fungerar på ett bra sätt. Att individer riskerar att hamna i kläm mellan regelverken i olika länder är otillfredsställande, och utskottet välkomnade den dialog som Sverige har med de nordiska grannländerna för att lösa olika gränshindersfrågor. Utskottet ansåg inte att det fanns skäl att tillstyrka motionsyrkanden om flexibilitet för gränspendlare och det nordiska samarbetet. Utskottet gör inte någon annan bedömning nu och avstyrker därmed motion 2022/23:634 (C) yrkandena 5 och 6.

I samma betänkande behandlades även frågan om vård av närstående. En försäkrad som vårdar en anhörig som är svårt sjuk har rätt till närståendepenning för den tid när han eller hon avstår från förvärvsarbete i samband med vården, om den sjuke är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken. Utskottet var

inte berett att tillstyrka motionsyrkanden om att utöka möjligheterna till ersättning för vård av föräldrar eller andra närstående eller att utreda en modell för vård av föräldrar. Utskottet gör inte nu någon annan bedömning och avstyrker därmed motion 2022/23:1148 (SD) yrkande 3.

Frågan om operativa ingrepp behandlades också i det angivna betänkandet. Bland annat beroende på de ytterligt svåra avgränsningsfrågor som kan uppkomma var utskottet inte berett att genom lagstiftning förändra den praxis som gäller för ersättningen vid olika sjukdomstillstånd. Bedömningen borde enligt utskottet i stället göras utifrån det sjukdomstillstånd som det operativa ingreppet har medfört. Utskottet finner inte anledning att nu göra någon annan bedömning i den frågan. Motion 2022/23:2125 (M) avstyrks därmed.

Vidare konstaterade utskottet i samma betänkande att regeringen har föreslagit ett flertal höjningar av åldersgränserna i pensionssystemet och i kringliggande system. Bland annat föreslår regeringen en höjning av åldersgränsen i merkostnadsersättningen från 65 år till 66 år från 2023 (prop. 2021/22:181). Utskottet som kan konstatera att höjningen av åldersgränsen genomförs gör i övrigt samma bedömning som tidigare år och utgår från att reformen löpande följs upp. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2022/23:1148 (SD) yrkandena 1 och 2.

Sjukskrivning vid psykisk ohälsa

När det gäller psykisk ohälsa kan utskottet konstatera att regeringen avser att stärka arbetet med att främja den psykiska hälsan och suicidprevention ska prioriteras som ett led i folkhälsoarbetet, inte minst för unga. Ett nationellt forskningsprogram på området ska inrättas, en nationell samordnare med ett samlat ansvar för det suicidpreventiva arbetet ska tillsättas och uppföljning av patienter med suicidalt beteende ska vara en självklar del av vårdprocessen. Vidare ska en "haverikommission" tillsättas när en person har begått självmord, för att bl.a. socialtjänsten, skolan, polisen och sjukvården ska göra en utredning om vad som hänt och vad som kan ha brustit. Det framgår också av Försäkringskassans regleringsbrev att myndigheten tillsammans med Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen senast den 1 september 2023 ska lämna ett underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (S2020/06171). I det sammanhanget kan också nämnas att regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner har slutit en överenskommelse inom området psykisk hälsa och suicidprevention för 2023. Överenskommelsen innehåller fortsatta satsningar på arbetet med att främja psykisk hälsa, förebygga psykisk ohälsa och suicid samt skapa förutsättningar för en vård och omsorg av god kvalitet.

Utskottet anser att det arbete som pågår bör avvaktas. Motion 2022/23:1151 (SD) yrkandena 16–23 avstyrks därför. Yrkande 24 i samma motion får anses i huvudsak tillgodosedd och avstyrks.

Jämställd sjukfrånvaro

När det gäller jämställd sjukfrånvaro har riksdagen i ett tillkännagivande uppmanat regeringen att dels ge Försäkringskassan i uppdrag att följa upp läkares intygsskrivande, dels tillsätta en utredning i syfte att motverka osakliga könsskillnader i fråga om sjukfrånvaro (bet. 2019/20:SfU13 punkt 1, rskr. 2019/20:171). Regeringen anger i skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelse till regeringen – åtgärder under 2022 att punkten inte är slutbehandlad. Utskottet kan dock konstatera att Utredningen om läkarintygets betydelse i sjukpenningärenden (dir. 2022:63 och dir. 2023:45) ska slutredovisa sitt arbete senast den 1 september 2023 och att den nämnda utredningen Sjukförsäkringen i förändring – en utvärdering (dir. 2022:64) ska slutredovisa sitt arbete senast den 1 mars 2024. Vidare har Inspektionen för socialförsäkringen fått ett uppdrag att analysera Försäkringskassans handläggning utifrån ett likabehandlingsperspektiv. Uppdraget ska slutredovisas den 31 oktober 2024. Dessutom har Försäkringskassan i myndighetens regleringsbrev fått ett uppdrag att analysera skillnader i nyttjande av sjukförsäkringen, som ska slutredovisas den 1 april 2025.

Som redan nämnts ska också Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen enligt myndigheternas regleringsbrev 2023 samverka för att fler kvinnor och män som är sjukskrivna eller har aktivitetsersättning ges individuellt anpassade stöd för återgång till arbete eller omställning till ett nytt arbete. Avsikten är att sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning så tidigt som möjligt ska få tillgång till insatser inom ramen för myndigheternas rehabiliterings-samverkan för att utveckla eller återfå arbetsförmågan och därmed kunna återgå i, eller få, arbete. Män och kvinnor ska ges individuellt anpassade förutsättningar för övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen och myndigheternas samverkan ska bidra till att förhindra att individer förlorar sin sjukpenninggrundande inkomst i anslutning till övergången mellan myndigheterna. Myndigheterna ska genom tillgängliga relevanta uppgifter följa upp resultaten för de kvinnor och män som deltagit i myndigheternas samverkan. Vidare ska Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen arbeta för att samordningsförbunden prioriterar att finansiera insatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga som har aktivitetsersättning i syfte att stärka kvinnors och mäns förmåga till förvärvsarbete. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser. Försäkringskassan ska även samlat redovisa målgrupper och insatser som finansieras av samordningsförbunden. Som nämnts ska uppdragen redovisas senast den 12 april 2024.

Utskottet håller med motionärerna om att sjukfrånvaron fortfarande är i hög grad ojämsälld, vilket är bekymmersamt. I nuläget anser utskottet dock att det arbete som pågår bör avvaktas. Enligt utskottet finns det inte skäl för riksdagen att nu rikta ett nytt tillkännagivande till regeringen i frågan. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2022/23:2059 (S) yrkande 5, 2022/23:1673 (C) yrkandena 19 och 27 samt 2022/23:858 (C) yrkandena 1 och 3.

Åtgärder mot välfärdsbrott

Förtroendet för välfärdssystemen är centralt och tilliten till det offentliga är en av grundstenarna för ett väl fungerande samhälle. Utskottet anser som motionärerna att det är ytterst viktigt att utbetalningar från välfärdssystemen och andra närliggande offentliga ersättningar är korrekta och endast görs till de mottagare som de är avsedda för. För att uppnå det krävs förebyggande åtgärder för att säkerställa korrekta utbetalningar samt ett effektivt arbete både med kontroller i efterhand och med att utreda och lagföra misstänkta bidragsbrott. Det krävs också en väl fungerande samverkan mellan utbetalande och brottsutredande myndigheter.

Utskottet konstaterar att det pågår ett omfattande arbete inom området. Ett riksdagsbundet mål har införts om att andelen felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen ska minska, medel har tillförts de utbetalande myndigheternas förvaltningsanslag och de utbetalande myndigheterna har fått samordnade uppdrag i syfte att stärka och följa upp sitt arbete mot bidragsbrott och felaktiga utbetalningar. Enligt regleringsbrevet för 2023 har Försäkringskassan i uppdrag att prioritera att motverka bidragsbrott och felaktiga utbetalningar. Myndighetens verksamhet ska bidra till det övergripande målet att utbetalningar från välfärdssystemen ska vara korrekta och andelen felaktiga utbetalningar ska minska. Andelen felaktiga utbetalningar från de ersättningar som Försäkringskassan hanterar ska därför minska. Vidare ska åtgärder redovisas för en effektiv och ändamålsenlig återkravs- och fordringsverksamhet. Inspektionen för socialförsäkringen ska enligt regleringsbrevet 2023 redovisa hur Försäkringskassan arbetar mot brott och felaktiga utbetalningar inom ersättning för höga sjuklönekostnader samt med rättning av pensionsgrundande inkomst vid felaktiga pensionsgrundande utbetalningar.

Ett arbete pågår också enligt 7 § första stycket 3 förordningen (2021:663) om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Flera myndigheter, bl.a. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har i uppdrag att regelbundet genomföra omfattningsstudier (Fi 2022/00107). Ekonomistyrningsverket, som håller ihop arbetet, ska senast den 31 mars 2023 lämna en första samlad redovisning enligt förordningen.

Vidare noteras att regeringen har lämnat ett förslag om att inrätta en ny myndighet, kallad Utbetalningsmyndigheten (prop. 2022/23:34). Myndigheten föreslås administrera ett system för transaktionskonto för utbetalningar från vissa statliga myndigheter och även få behandla biometriska data. När det gäller felaktiga utbetalningar från den kommunala välfärden föreslås att myndigheten ska kunna få lämna uppgifter som omfattas av sekretess vidare även till kommunerna om uppgiftsskyldigheten följer av lag. När det gäller att ansluta kommunerna till systemet för transaktionskontot bedömer regeringen att det behövs mer kunskap innan det kan blir aktuellt med en frivillig anslutning för dem. Myndigheten föreslås inleda sin verksamhet den 1 januari 2024. Propositionen bereds för närvarande av finansutskottet. Inga följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Det kan nämnas att Utredningen om åtgärder för att stärka återvändande-verksamheten (dir. 2022:91) även ska omfatta delning av biometriska uppgifter om utläningar mellan myndigheter för att bl.a. omöjliggöra bidragsbrott. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2023.

Utskottet noterar att det i departementspromemorian Utökad informationsutbyte (Ds 2022:13) lämnas förslag om en generell sekretessbrytande bestämmelse så att myndigheter, kommuner och andra organ som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen ska kunna utbyta uppgifter om enskilda som behövs för att säkerställa korrekta beslutsunderlag och göra efterkontroller. Det föreslås även en utökad uppgiftsskyldighet i vissa fall och utökad elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

För att stärka myndigheternas möjligheter att bekämpa bidragsbrott noteras även att regeringen under 2021 tillsatt 2021 års bidragsbrottsutredning (dir. 2021:39). Utredningen omfattar till viss del även kommunerna. I ett delbetänkande (SOU 2022:37) föreslår utredningen att en brottsutredande enhet ska inrättas på Ekobrottsmyndigheten och att det ska införas böter för dem som fått felaktiga bidrag. På det sättet ska ringa bidragsbrott kunna urskiljas från grova bidragsbrott, som fortfarande ska kunna utredas av åklagare. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 augusti 2023.

Enligt utskottet är det mycket viktigt att åtgärder vidtas för att göra det svårare att begå brott och upptäckrisken måste öka och omsättningen av brottvinster måste minska. Utskottet ser därför positivt på det arbetet som pågår och att åtgärderna mot välfärdsbrott har intensifierats. Utskottet anser att det arbete som pågår bör avvaktas. Utskottet avstyrker därför motionerna 2022/23:262 (S), 2022/23:385 (S), 2022/23:1147 (SD) yrkandena 1–3 och 5, 2022/23:1149 (SD) yrkande 3, 2022/23:659 (SD) och 2022/23:1398 (KD). Motionerna 2022/23:2055 (S) yrkande 6 och 2022/23:2059 (S) yrkande 6 om att fortsätta arbetet med att stävja fusk och utnyttjande av de gemensamma trygghetssystemen får anses i huvudsak tillgodosedda och avstyrks.

Från den 1 september 2022 har reglerna om verkställighet skärpts. Försäkringskassans beslut om betalningsskyldighet utgör numera exekutionstitel utan att det krävs en särskild föreskrift om att beslutet får drivas in. En förutsättning för verkställighet i sådana fall är att beslutet får överklagas.

Enligt utskottets mening måste myndigheters beslut om återkrav av felaktigt utbetald ersättning och annan betalningsskyldighet kunna drivas in på ett effektivt sätt. Utskottet noterar att Försäkringskassan enligt regleringsbrevet senast den 22 februari 2024 ska återrapportera vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig verksamhet för återkrav och fordringshantering och vilka konsekvenser åtgärderna har fått för enskilda och för staten. Naturligtvis bör den nya hanteringen inte leda till att försäkrade oförskyllt blir återbetalningsskyldiga och drabbas av verkställighetsförfarande. Utskottet förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen och vidtar de åtgärder som kan anses nödvändiga. Motion 2022/23:1228 (V) yrkande 14 avstyrks.

Trygghetssystem för företagare och studerande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om trygghetssystem för företagare och studerande.

Jämför reservation 15 (SD), 16 (C), 17 (MP), 18 (S, C, MP), 19 (V, MP) och 20 (C, MP).

Gällande ordning

Trygghetssystem för företagare

Den grundläggande karenstiden i sjukförsäkringen för egenföretagare är 7 dagar, men med möjlighet att välja en karenstid på 1, 14, 30, 60 eller 90 dagar (27 kap. 29 § SFB). Vidare gäller en uppsägningstid vid begäran om kortare karenstid som motsvarar det antal dagar med vilket karenstiden förkortas. Ju längre karenstid, desto lägre blir avgiften. En näringsidkare som har fyllt 55 år kan inte byta till en kortare karenstid (27 kap. 31 § SFB). Rätt till sjuklön enligt sjuklönelagen (1991:1047) gäller inte för en egenföretagare, utan företagaren får, med undantag för karenstiden, sjukpenning från Försäkringskassan även under de första 14 dagarna.

För en försäkrad som bedriver näringsverksamhet i form av aktiebolag beräknas den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) på den lön som tas ut från bolaget. Det innebär att om den försäkrade blir sjuk är bolaget skyldigt att betala sjuklön. För den som bedriver näringsverksamhet som fysisk person eller i form av t.ex. handelsbolag, s.k. egenföretagare, beräknas SGI:n med utgångspunkt i den taxerade nettoinkomsten. En försäkrad som har inkomst av annat förvärsarbete och bedriver näringsverksamhet, i form av en enskild näringsverksamhet, ett handelsbolag eller ett kommanditbolag, kan under ett uppbyggnadsskede få en SGI som minst motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för någon annans räkning, s.k. jämförelseinkomst. Det gäller oavsett om det är fråga om ett nystartat företag eller om den försäkrade har övertagit en redan etablerad verksamhet (25 kap. 9 § SFB). SGI för företagare som startar ett aktiebolag beräknas på inkomsten av anställningen i aktiebolaget enligt principerna som gäller för övriga företagare under företagets uppbyggnadsskede (25 kap. 7 a § SFB). Tiden för uppbyggnadsskedet är 36 månader.

Enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) lämnas uppgifter om utbetalda ersättningar för arbete och skatteavdrag på individnivå och månadsvis till Skatteverket (bl.a. 16 kap. och 19 kap.). Uppgifterna lämnas i en arbetsgivardeklaration i stället för årligen i en kontrolluppgift.

Ett företag kan få avdrag för avsättning till periodiseringsfond. Ett avdrag ska återföras till beskattning senast det sjätte taxeringsåret efter det taxeringsår som avdraget hänför sig till. Fonderna underlättar företagens finansiering med eget kapital och ger en möjlighet till förlustutjämning.

Trygghetssystem för studerande

En omständighet som ger rätt till SGI-skydd är att den försäkrade studerar med studiestöd. Med studiestöd avses studiehjälp, studiemedel och studiestartsstöd. För att skydda sin SGI måste den försäkrade ha uppfyllt villkoren för SGI-skydd under hela perioden sedan den försäkrade utförde det arbete som SGI:n grundades på. Under studierna är SGI:n vilande, och den försäkrade kan inte få någon sjukpenning på den vilande SGI:n förrän studierna har avslutats. En studerande kan dock vid sjukdom under studietiden få sjukpenning baserad på sådant arbete som sker vid sidan av studierna, s.k. studietids-SGI. Vidare finns det ett SGI-skydd för försäkrade för eftergymnasiala studier oavsett om de får studiemedel eller inte, dock under förutsättning att utbildningen är på minst halvtid och berättigar till studiestöd (26 kap. 11 och 19 §§ SFB).

Särskilda regler gäller i vissa fall, bl.a. för den som bedriver studier inom sitt eget yrkesområde. I sådana fall är den studerandes SGI skyddad även om han eller hon inte har fått studiestöd.

För den som inte har haft någon förvärvsinkomst innan studierna påbörjades finns ett särskilt försäkringsskydd i studiemedelssystemet som innebär att en studerande har rätt att behålla sina studiemedel vid sjukdom, trots att han eller hon inte studerar. Det krävs i dessa fall bl.a. att den studerande är helt oförmögen att studera på grund av sjukdom eller till hälften oförmögen att bedriva sina heltidsstudier och att det rör sig om ett sådant medicinskt väldokumenterat sjukdomstillstånd som motsvarar villkoren för särskilt högriskskydd. En eventuell lånedel kan skrivas av för tiden efter 30 dagars sjukdom, 3 kap. 26–32 §§ och 4 kap. 11 § studiestödsförordningen (2000:655).

Motionerna

Trygghetssystem för företagare

I motion 2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om trygghet för företagare. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten till fastställande av sjukpenninggrundande inkomst för egenföretagare med enskild firma. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om högkostnadsskyddet för företag inom sjuklöneansvaret. Återbetalningen från högkostnadsskyddet bör göras månatligen och inte årligen.

I kommittémotion 2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att utreda det sociala trygghetssystemet för egenföretagare. Att egenföretagare inte tar del av trygghetssystemet på samma villkor som alla andra är ett problem. I yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att överväga att låta egenföretagare som har fyllt 55 års ålder fritt ändra karenstid i sjukförsäkringen.

I kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att se över regelverken för periodiseringsfonder så att de blir sjukpenninggrundande. Även i motion 2022/23:368 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 1 föreslås ett liknande tillkännagivande. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att det bör utredas hur dessa inkomster kan ingå i SGI. I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om att överväga att genomföra Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag om e-inkomst. I yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att se över sjukförsäkringen så att den bättre möter företagares förutsättningar. För en småföretagare kan en tids sjukfrånvaro få svåra konsekvenser med en administrativ börda och en osäkerhet. Särskilt för den som är enskild företagare kan det vara svårt att förutse hur den sjuklönegrundande inkomsten kommer att beräknas. Småföretagare bör därför få bedriva viss begränsad administrativ verksamhet under tiden som ersättningen utges. I yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att höja åldersgränsen för när företagare kan ändra antalet karensdagar.

I kommittémotion 2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att förbättra trygghetssystemen för frilansare, kombinatorer och egenföretagare. I kommittémotion 2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 5 i denna del föreslås ett tillkännagivande om att det bör finnas en funktion på Försäkringskassan med specialkompetens om konstnärers och kulturarbetares sociala trygghet. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att stipendier bör omfattas av socialförsäkringen och berättiga till pension.

Företagare inom kulturområdet

I kommittémotion 2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om SGI-utredningen. Situationen för företagare inom kulturområdet bör förbättras. Konstnärer och kulturskapare tar i dag del av det sociala trygghetssystemet i lägre utsträckning än andra och bristerna synliggjordes särskilt under pandemin. Utredningens förslag som bl.a. syftar till att förbättra möjligheten för företagare att få ökad trygghet och bättre förutsägbarhet, bör genomföras.

I kommittémotion 2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om tryggare villkor för kulturarbetare. Många kulturarbetare är företagare och frilansare och möjligheterna för dessa att kunna ta del av socialförsäkringarna bör förbättras. Det finns även behov av särskilda informationsinsatser för denna grupp.

I kommittémotion 2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 5 i denna del föreslås ett tillkännagivande om att stärka trygghetssystemen för konstnärer och kulturskapare. Trygghetssystemen bör moderniseras för att passa för konstnärer som kan ha en kombination av anställningar, kortare uppdrag och säsongsbetonade intäkter. Kulturskapare ska kunna vara sjuka

eller föräldralediga utan att ekonomin raseras. Den kommande SGI-utredningen är viktig.

Trygghetssystem för studerande

I kommittémotion 2022/23:82 av Samuel Gonzalez Westling m.fl. (V) yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning om grundläggande trygghet för studerande, inklusive dem med funktionsnedsättning. I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabriëlsson m.fl. (V) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om utvidgad rätt till studier under rehabiliteringen.

I motion 2022/23:1607 av Stina Larsson (C) föreslås ett tillkännagivande om att överväga att inkludera studerande i socialförsäkringarna. Studerande behöver få en trygg studietid.

Rehabilitering och sjukpenninggrundade inkomst för studerande

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om att studenthälsans och sjukvårdens ansvar för studenters rehabilitering behöver utredas. I yrkande 30 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att göra SGI överhoppningsbar under studietiden. Det kan öka möjligheterna för fler att utbilda sig vidare på högskolenivå. I motion 2022/23:348 av Rickard Nordin (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att se över SGI-systemet i förhållande till stipendier. Fler kan väga forska via stipendier om de är SGI-grundande.

Utskottets ställningstagande

Utredningen Översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst för ökad trygghet och förutsebarhet ska enligt sina direktiv göra en bred översyn av regelverket för SGI. Utredaren ska bl.a. ta till vara möjligheten att utnyttja månadsvisa uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen vid fastställandet av SGI för att bl.a. möjliggöra en så hög automatiseringsgrad som möjligt och minska risken för felaktiga utbetalningar. Även SGI-skyddet ingår i utredarens uppdrag. Uppdraget, som även omfattar kulturarbetare, ska redovisas senast den 20 juni 2023. Vidare kan nämnas Utredningen om ett förbättrat trygghetssystem för företagare, som tillsattes i juni 2020. I sitt delbetänkande 55 år och karensval (SOU 2020:65) föreslår utredningen att åldersgränsen 55 år som borte gräns för möjligheten att kunna välja kortare karenstid i sjukförsäkringen bör slopas för en försäkrad med inkomst av annat förvärvsarbete och som betalar egenavgifter. Utredningen föreslår i sitt slutbetänkande Ett förbättrat trygghetssystem för företagare – enklare och mer förutsägbart (SOU 2021:98) att inkomstunderlaget för SGI som huvudregel ska baseras på historiska inkomstuppgifter som ska baseras på fastställda deklarationsuppgifter. Vidare föreslås att grundkarensen i sjukförsäkringen bestäms till en dag med fortsatt möjlighet att välja karenstid på 7, 14, 30, 60

eller 90 dagar. När det gäller sjuklöneansvaret ansåg utredningen att det bör ses över i särskild ordning. En övergång till månadsvisa utbetalningar av ersättningen för höga sjuklönekostnader till arbetsgivare bör enligt utredningen ganska snabbt kunna utredas för att därefter ge Försäkringskassan förutsättningar att vid utgången av varje kalendermånad kunna besluta om ersättningens storlek för sjuklönekostnader för sjuklön. Förslagen omfattar även kulturarbetare.

Enligt utskottet saknas det anledning att föregripa det arbete som pågår när det gäller företagare. Motionerna 2022/23:1550 (S) yrkandena 1, 2 och 4, 2022/23:965 (SD) yrkandena 10 och 11, 2022/23:368 (C) yrkandena 1 och 2, 2022/23:843 (C) yrkande 21, 2022/23:858 (C) yrkandena 18–20, 2022/23:2170 (MP) yrkande 10 och 2022/23:2176 (MP) yrkandena 5 i denna del och 6 avstyrks därmed.

Med det anförda avstryks även motioner om konstnärer och kulturskapares speciella situation. Motionerna 2022/23:2054 (S) yrkande 15, 2022/23:861 (C) yrkande 16 och 2022/23:2176 (MP) yrkande 5 i denna del avstyrks därmed.

När det gäller studerande som är sjukskrivna på deltid har det gjorts en del för att underlätta för gruppen. Därutöver har Utredningen om tryggare och effektivare studier i delbetänkandet Ökad trygghet för studerande som blir sjuka (SOU 2018:9) föreslagit att det ska vara möjligt att vara deltidssjukskriven inom studiemedelssystemet, att utbildningsansvarigs ansvar för studieinriktad rehabilitering ska förtydligas och att studiemedel under sjukdom ska få lämnas i högst 52 veckor under en tvåårsperiod, men ska kunna lämnas under längre tid om det finns särskilda skäl. I det redan nämnda betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) föreslås att arbete, studier, uppdrag m.m. ska underlättas under tid med aktivitets- och sjukersättning samt att det ska vara möjligt att ha aktivitets- och sjukersättning partiellt vilande under tid med studier. Vidare görs, som nämns ovan, en bred översyn av regelverket för SGI, inklusive reglerna för SGI-skydd, för att göra det enklare och mer förutsebart. Det uppdraget ska redovisas senast den 20 april 2023.

Utskottet anser även inom detta område att resultatet av det arbete som pågår bör avvaktas. Utskottet avstyrker därför motionerna 2022/23:82 (V) yrkande 12, 2022/23:1228 (V) yrkande 15, 2022/23:348 (C) yrkande 1, 2022/23:858 (C) yrkandena 29 och 30 samt 2022/23:1607 av Stina Larsson (C).

Sjukförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ersättnings- och förmånsnivåer i sjukpenningen, flexibel återgång till arbete och rehabiliteringskedjan.

Jämför reservation 21 (SD), 22 (V), 23 (SD, V, C, MP), 24 (SD, C, MP), 25 (SD), 26 (V) och 27 (C).

Gällande ordning

Sjukpenning

För att en försäkrad ska ha rätt till sjukpenning krävs att hans eller hennes arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom.

Sjukpenning lämnas enligt följande förmånsnivåer (27 kap. 45 § SFB):

1. Hel sjukpenning lämnas för dag när den försäkrade saknar arbetsförmåga.

2. Tre fjärdedels sjukpenning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst tre fjärdedelar men inte saknas helt.

3. Halv sjukpenning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst hälften men inte med tre fjärdedelar.

4. En fjärdedels sjukpenning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel men inte med hälften.

Sjukpenning lämnas för dagar i en sjukperiod så länge den försäkrade uppfyller förutsättningarna för rätt till sjukpenning (27 kap. 20 § SFB). Den som är sjukskriven längre än ett år kan ansöka om sjukpenning på fortsättningsnivå (27 kap. 21 och 22 §§ SFB). Sjukpenningen sänks då från 80 till 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). I det fall den försäkrade har en allvarlig sjukdom kan han eller hon dock ansöka om att få behålla samma nivå som tidigare (27 kap. 3 § SFB).

En försäkrad som har haft aktivitetsersättning t.o.m. månaden innan han eller hon fyllt 30 år eller tidsbegränsad sjukersättning, och har låg eller ingen SGI, kan få sjukpenning i särskilda fall. Förmånsnivåerna för sjukpenning i särskilda fall följer förmånsnivåerna för sjukpenning och ersättningen regleras i lag (28 a kap. 3–5 och 9 §§ SFB).

Vidare kan försäkrade som vid behov kallas in för att arbeta i en tidsbegränsad anställning eller som är anställd för att arbeta vid behov bedömas mot den s.k. behovsanställningen och kan då ha rätt till sjukpenning under de första 90 dagarna (27 kap. 49 b § SFB). Försäkringskassan kan också bevilja försäkrade partiell sjukpenning utifrån en annan förläggning av arbetstiden än genom jämn reducering varje dag, om en sådan förläggning inte försämrar möjligheterna till att återgå till arbete, dvs. en gradvis återgång till arbete genom partiell sjukskrivning (27 kap. 46 § SFB).

Rehabiliteringsersättning utges som rehabiliteringspenning och som särskilt bidrag. Rehabiliteringspenning lämnas till en försäkrad som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering, och särskilt bidrag lämnas för kostnader som uppstår i samband med rehabiliteringen. Avsikten med rehabiliteringen är att förkorta sjukdomstiden eller helt eller delvis förebygga eller häva nedsättningen av arbetsförmågan. Rehabiliteringspenning lämnas på samma nivå som sjukpenning (31 kap. 2, 3 och 8 §§ SFB).

Rehabiliteringskedjan

Den s.k. rehabiliteringskedjan styr när och i förhållande till vilket eller vilka arbeten som arbetsförmågan ska prövas i sjukskrivningsperioden. Bedömningen av rätt till sjukpenning görs utifrån fasta tidsgränser för försäkrade som har en anställning.

Under de första 90 dagarna av en sjukskrivning bedöms den försäkrades förmåga att klara sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder. Efter dag 90 ska även beaktas om den försäkrade kan försörja sig efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren. Efter dag 180 ska beaktas om den försäkrade har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom sådant förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne (27 kap. 46–48 §§ SFB). Prövningen mot normalt förekommande arbete ska emellertid inte göras om övervägande skäl talar för att den försäkrade före den tidpunkt då han eller hon har haft nedsatt arbetsförmåga i 365 dagar kan återgå till arbete som bedömts vid dag 90, eller det i annat fall kan anses oskäligt att bedöma den försäkrades arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete. Efter dag 365 ska arbetsförmågan bedömas mot ett normalt förekommande arbete. Men även här finns möjlighet att göra undantag om det finns särskilda skäl som talar för den sjukskrivne med stor sannolikhet kommer kunna återgå helt i arbete hos sin arbetsgivare senast dag 550 eller det kan anses oskäligt att bedöma den försäkrades arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete (27 kap. 49 § SFB).

Från februari 2022 undantas äldre personer med en anställning helt från kraven på omställning till ett annat arbete på arbetsmarknaden. Detta gäller personer som har uppnått den ålder då inkomstgrundad ålderspension tidigast kan lämnas (i dag 62 år). Arbetsförmågan för dessa personer bedöms mot arbete hos den egna arbetsgivaren (27 kap. 49 d § SFB).

Motionerna

Flexibel återgång till arbete

I kommittémotion 2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om flexibel sjukskrivning. Regeringen bör utreda

om det är möjligt att införa ett system där den försäkrade i dialog med arbetsgivaren registrerar sin arbetade tid i efterhand. I yrkande 31 föreslås ett tillkännagivande om att utreda ett förstärkt stöd vid omställning. Möjligheterna att prova på ett nytt arbete under sjukskrivning bör göras flexibla än i dag. Då kan fler sjukskrivna få stöd vid omställning till ett nytt yrke. I yrkande 32 föreslås ett tillkännagivande om incitament att återgå till arbete. Regeringen bör utreda om försäkrade under en sexmånadersperiod kan få prova att förvärvsarbeta upp till 25 procent med bibehållen ersättning. Vid arbete över 25 procent ska ersättningen gradvis minskas.

I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur återgången till arbete efter sjukskrivning kan underlättas genom anställningar med statligt stöd.

Förmånsnivåer i sjukpenningen

I kommittémotion 2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att skraddarsy sjukskrivningsgraden. Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över hur förmånsnivåerna kan göras mer flexibla, exempelvis i steg om 5 procent.

I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag på mer flexibla regler när det gäller omfattningen av frånvaron vid sjukskrivning. En mer flexibel ersättningsmodell bör undersökas som tar hänsyn till en över tid varierande arbetsförmåga. Ersättningen bör kunna få ges i fler steg än dagens fyra för att underlätta återgång till arbete.

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att införa fler förmånsnivåer i sjukpenningen än 25, 50, 75 eller 100 procent. När den försäkrade efter sjukdom eller skada återgår i arbete kan alltför stora steg leda till att rehabiliteringen försvåras.

I motion 2022/23:1110 av Hans Eklind (KD) föreslås ett tillkännagivande om en mer flexibel sjukförsäkring. De fasta stegen i sjukförsäkringen bör slopas. Flexibilitet bör möjliggöras genom en individuell anpassning mellan 20 och 100 procent.

Förläggning av arbetstiden

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att förstärka möjligheterna till flexibel återgång till arbete. Kravet att arbetsförmågan ska prövas dag för dag leder till orimliga konsekvenser för många försäkrade. För en försäkrad som är sjukskriven till 75 procent och har en timmes restid till arbetsplatsen kan det vara bättre att jobba koncentrerat två halvdagar per vecka än att resa till och från arbetsplatsen varje dag för att arbeta några timmar.

Rehabiliteringskedjan

I motion 2022/23:703 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om bättre rehabilitering för långtidssjuka. Förslaget i SOU 2021:69 om att Försäkringskassan ska klarlägga behovet av rehabilitering inom 60 dagar bör införas. I motion 2022/23:1177 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att det inte bör införas s.k. stupstockar i sjukförsäkringen. Sjukförsäkringen ska erbjuda den försäkrade en god rehabilitering och om möjligt stöd tillbaka till arbete, samt ekonomisk trygghet under den tid som han eller hon behöver det.

I kommittémotion 2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 26 föreslås ett tillkännagivande om att utvärdera reformen Angivet arbete. Regeringen bör göra en uppföljning och utvärdering av lagändringarna i socialförsäkringsbalken som trädde i kraft den 1 september 2022 och som avser att förtydliga bedömningen mot normalt förekommande arbete i sjukförsäkringen. I yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att överväga undantag för fortsatt sjukpenning efter dag 180. Det bör utredas om det kan räcka att övervägande skäl talar för att den försäkrade kan återgå till sin arbetsgivare på deltid och i lägre omfattning än tidigare före dag 366 för att undantas från prövning mot hela arbetsmarknaden efter dag 180. I yrkande 28 föreslås ett tillkännagivande om att överväga undantag för fortsatt sjukpenning efter dag 365. Regeringen bör utreda om det är möjligt att ta bort kravet på att arbetsförmågan är på samma nivå som tidigare och att det ska räcka att den försäkrade kan återgå till arbete på deltid och i lägre omfattning än tidigare senast dag 550 så länge det finns goda utsikter för att han eller hon på sikt kan öka sin arbetsförmåga. I yrkande 30 föreslås ett tillkännagivande om att överväga stärkta möjligheter till rehabiliteringsplan och rehabiliteringsersättning. Regeringen bör överväga att göra en översyn av regelverket enligt förslagen i SOU 2020:6 och SOU 2021:69. Där föreslås bl.a. undantag från rehabiliteringskedjans tidsgränser och att Försäkringskassan ska klarlägga den försäkrades behov av rehabilitering inom 60 dagar.

Ida Gabrielsson m.fl. (V) föreslår i kommittémotion 2022/23:1228 yrkande 7 i denna del ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag baserade på betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). Förslagen om rehabiliteringspenning och att Försäkringskassan ska klarlägga den försäkrades behov av rehabilitering inom 60 dagar bör införas snarast. I yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa rehabiliteringskedjan till förmån för en återgång till steg-för-steg-modellen, med nödvändiga ändringar. I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om förändringar i sjukförsäkringen som gör det möjligt att bedöma arbetsförmågan hos den försäkrade utifrån hans eller hennes befintliga skick. Fler bedömningsgrunder i fråga om arbetsförmågan bör vägas in vid beslutet, som t.ex. ålder, kön och tidigare arbetslivs-erfarenheter.

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om behov av tidiga avstämningmöten. Tidiga bedömningar och kontakter med den försäkrade, Försäkringskassan, arbetsgivare och sjukskrivande läkare är centrala för att den försäkrade ska kunna behålla kontakten med arbetsmarknaden. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att de försäkringsmedicinska rådgivarnas roll i sjukskrivningsprocessen ska utökas. Försäkringskassan behöver stärka sin medicinska kompetens för att kunna göra en självständig och rättssäker prövning av rätten till sjukpenning. I yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att en kortare första sjukskrivningstid ska rekommenderas. Den första sjukskrivningstiden kan exempelvis vara en vecka. Det bör även vara möjligt att oftare sjukskriva på deltid än heltid. I yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att stärka rehabiliteringskedjan med tydliga tidsramar och i yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen ska återinföras i någon form. Tidsgränser i rehabiliteringskedjan är ett viktigt stöd för den försäkrade, ger ökad förståelse för processen och skapar tydliga incitament för att delta i rehabiliteringen.

Utskottets ställningstagande

Det riksdagsbundna målet för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning är att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå. Enligt utskottet bör därför rehabiliteringsarbetet sättas in tidigt för att ge den enskilde möjlighet att komma tillbaka till arbete. Ett långvarigt utanförskap drabbar framför allt den enskilda individen och varje individs arbetsförmåga bör tillvaratas i den mån det är möjligt. Som nämnts anger regeringen att den avser att sätta fokus på att stärka rehabiliteringskedjan och vidta ytterligare åtgärder för att motverka onödigt många sjukskrivningar, särskilt långa sådana, bl.a. genom tydligt definierade avstämningstillfällen (prop. 2022/23:1). Utskottet förutsätter därför att avstämningmöten, även tidiga sådana, med bedömningar och kontakter med den försäkrade genomförs av Försäkringskassan, arbetsgivare och sjukskrivande läkare. Sådana avstämningmöten bör vara ett centralt inslag för att den försäkrade ska kunna ges stöd och komma tillbaka till arbete.

När det gäller rehabiliteringskedjan har som nämnts nyligen införts vissa undantag som avser att skapa mer tid för den försäkrade att rehabiliteras tillbaka till arbete hos den egna arbetsgivaren. Exempelvis har det införts lättnader när det gäller bedömningen av arbetsförmågan i rehabiliteringskedjan från dag 180 respektive dag 365 i sjukperioden och för försäkrade som fyllt 62 år. För att öka flexibiliteten i sjukpenningen finns det numera även möjlighet att bevilja partiell sjukpenning vid ojämn förläggning av arbetstiden. Effekten av de nya reglerna granskas för närvarande av en utredning (dir. 2022:64). Även Inspektionen för socialförsäkringen och Försäkringskassan har i uppdrag att följa upp de nya reglerna. Uppdragen redovisas under 2023 och 2024.

Det har under 2022 införts vissa förtydligande regler i socialförsäkringsbalken när det gäller Försäkringskassans bedömningar av arbetsförmågan mot normalt förekommande arbeten. Bedömningen av arbetsförmågan efter dag 180 i sjukperioden görs nu mot förvärvsarbete ”i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten” som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Syftet är att reglerna ska bli mer begripliga och konkreta för individen. I en återrapport till regeringen den 31 maj 2022 redovisar Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att de tillsammans med flera aktörer och arbetsmarknadens parter har tagit fram ett kunskapsmaterial som Försäkringskassan ska använda i samband vid bedömningen av arbetsförmågan mot förvärvsarbete. I materialet finns en beskrivning av 36 yrkesgrupper och varje yrkesgrupp innehåller yrken som ställer fysiska och psykiska krav på aktivitet. Utskottet noterar att kunskapsmaterialet nu har publicerats på Arbetsförmedlingens webbplats.

I övrigt kan nämnas att i betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) föreslås bl.a. att rehabiliteringspenning ska beviljas steglöst för inkomstförlust motsvarande den tidsåtgång som rehabiliteringen tar i anspråk, vissa undantag från rehabiliteringskedjans tidsgränser och att Försäkringskassan ska klarlägga den försäkrades behov av rehabilitering inom 60 dagar.

Utskottet anser sammantaget att det finns anledning att avvakta det arbete som pågår och regeringens beredning. Enligt utskottet finns det därför inte skäl för riksdagen att nu ta något initiativ när det gäller sjukförsäkringen. Utskottet avstyrker därför motionerna 2022/23:703 (S), 2022/23:1177 (S), 2022/23:1151 (SD) yrkandena 6, 7, 26–28 och 30–32, 2022/23:1228 (V) yrkandena 5 och 7 i denna del, 11, 12 och 16 samt 2022/23:858 (C) yrkandena 4, 7, 8, 10, 11, 16 och 17 samt 2022/23:1110 (KD).

Rehabiliteringsverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om rehabiliteringsverksamheten.

Jämför reservation 28 (SD), 29 (V) och 30 (C).

Gällande ordning

Det finns flera aktörer som har olika roller och ansvar när det gäller den försäkrades rehabilitering. Huvudaktörer är de som har direktkontakt med den försäkrade. I det följande beskrivs Försäkringskassan, arbetsgivaren, hälso- och sjukvården samt Arbetsförmedlingen. Andra aktörer är de som på olika sätt stöder huvudaktörernas arbete i rehabiliteringen, exempelvis Socialstyrelsen. Därtill beskrivs samordningsförbundens roll.

Försäkringskassan

Försäkringskassan samordnar och utövar tillsyn över de insatser som behövs för rehabiliteringsverksamheten (30 kap. 8 § SFB). Försäkringskassan ska i samråd med den försäkrade se till att dennes behov av rehabilitering snarast klarläggs, och de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade (30 kap. 9 § SFB). Försäkringskassan ska, om den försäkrade medger det, i arbetet med rehabiliteringen samverka med

- den försäkrades arbetsgivare och arbetstagarorganisation
- hälso- och sjukvården
- socialtjänsten
- Arbetsförmedlingen
- andra myndigheter som berörs av rehabiliteringen av den försäkrade.

Försäkringskassan ska verka för att de nämnda organisationerna och myndigheterna, var och en inom sitt verksamhetsområde, vidtar de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade (30 kap. 10 § SFB). Försäkringskassan ska se till att rehabiliteringsåtgärder påbörjas så snart det är möjligt av medicinska och andra skäl (30 kap. 11 § SFB). Om den försäkrade behöver en rehabiliteringsåtgärd, för vilken rehabiliteringsersättning kan lämnas, ska Försäkringskassan upprätta en rehabiliteringsplan. Planen ska i den utsträckning det är möjligt upprättas i samråd med den försäkrade (30 kap. 12 § SFB).

Arbetsgivaren

Arbetsgivaren har i uppdrag att upprätta en plan för återgång till arbete för arbetstagare som kan antas ha nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom under minst 60 dagar. Planen ska vara upprättad senast dag 30 i sjukperioden (30 kap. 6 § SFB). Enligt 1 § andra stycket förordningen (2014:67) om bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsinriktad rehabiliteringsstöd för återgång till arbete, lämnas bidrag till arbetsgivaren för utredande insatser, planering, genomförande och uppföljning av åtgärder för arbetstagarens återgång till arbete. Bidraget uppgår till högst 10 000 kronor per arbetstagare och år och lämnas med högst 200 000 kronor per arbetsgivare och år (7 §).

Hälso- och sjukvården

Regioner får enligt 7 kap. 9 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, träffa överenskommelser med kommuner, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att inom ramen för regionernas uppgifter enligt HSL (inklusive rehabilitering) samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Regionen får också delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Från den 1 januari 2019 är regionerna enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar skyldiga att tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan. Försäkringsmedicinska utredningar utförs inom en hälso- och sjukvårdsverksamhet av legitimerad läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal. Iakttagelser och bedömningar av den försäkrades funktions- och aktivitetsförmåga ska sammanställas i ett skriftligt utlåtande och skickas till Försäkringskassan.

Från den 1 februari 2020 gäller lagen (2019:1297) om koordineringsinsatser för sjukskrivna patienter. Enligt lagen ska alla regioner erbjuda koordineringsinsatser till sjukskrivna patienter för att främja deras återgång till eller inträde i arbetslivet.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att bedriva arbetslivsinriktad rehabilitering i form av vägledande, utredande, rehabiliterande eller arbetsförberedande insatser. Målgruppen för arbetslivsinriktad rehabilitering är arbetssökande som har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa. Dessa personer ska ha tillgång till Arbetsförmedlingens samlade utbud av tjänster, metoder och arbetsmarknadspolitiska program enligt förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I 14 § förordningen (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen anges att myndigheten särskilt ska samverka med Försäkringskassan, Arbetsmiljöverket och Socialstyrelsen för att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser inom rehabiliteringsområdet. Arbetsförmedlingen ska i samma syfte samverka med Försäkringskassan, kommuner och regioner enligt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Samordningsförbunden

Enligt 1 § lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser får finansiell samordning inom ett samordningsområde bedrivas av förbunden, och det är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, regionerna samt en eller flera kommuner. Insatserna ska rikta sig till försäkrade med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser för att dessa personer ska uppnå eller förbättra sin förmåga att utföra förvärsarbete (2 §). Insatserna bestäms av respektive samordningsförbund och kan avse frågor om samlokalisering och att utveckla gemensamma metoder och individanpassade åtgärder för sjukskrivna. Försäkringskassan bidrar med statens andel motsvarande hälften av medlen; regionen och kommunen ska bidra med var sin fjärdedel (5 §).

Motionerna

Rehabiliteringsverksamhet

I motion 2022/23:264 av Mattias Vepsä (S) föreslås ett tillkännagivande om att säkerställa rätten till arbetshjälpmedel. Efter en dom i kammarrätten 2018 har det blivit allt svårare att få bidrag till arbetshjälpmedel från Försäkringskassan. Motionären anser att regeringen ska se över konsekvenserna av kammarrättsdomen och vid behov överväga en lagändring. I motion 2022/23:1044 av Malin Larsson och Anna-Belle Strömberg (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att förstärka samordningsförbundens verksamhet. I motion 2022/23:1729 av Eva Lindh m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att vidareutveckla samverkan mellan huvudmän och se över möjligheten att utveckla Finsamlagstiftningen så att insatserna kan omfatta fler områden.

I kommittémotion 2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att förtydliga förordningen (1991:1046) om bidrag till arbetshjälpmedel. Motionärerna framhåller att ett ökat antal försäkrade nekas bidrag till arbetshjälpmedel och att det har funnits fall där Försäkringskassan nekat den försäkrade bidrag om arbetshjälpmedlen är av ett sådant slag att de även behövs på fritiden. I kommittémotion 2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att slå samman myndigheter. Det kan enligt motionärerna minska risken för att enskilda kommer i kläm mellan olika system och ge en bättre överblick av olika utbetalningar. I yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten till ett mer automatiserat system mellan myndigheter. När en sjukskrivning upphör bör Försäkringskassan automatiskt delge Arbetsförmedlingen relevanta uppgifter för att förhindra att personen hamnar utanför systemen. Ett sådant automatiserat system mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen föreslås i SOU 2020:24. I yrkandena 11 och 12 föreslår motionärerna tillkännagivanden om att utvärdera de nuvarande koordineringsinsatserna och att bredare möjligheter till koordineringsinsatser bör utredas. I yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska överväga att tillsätta en utredning för att följa upp Socialstyrelsens arbete med att utveckla det försäkringsmedicinska beslutsstödet till ett bredare och mer fördjupat kunskapsstöd vid sjukskrivning. I yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att det ska vidtas ytterligare åtgärder för att säkerställa säkerheten för försäkrade i sjukskrivningsprocessen när det gäller digitala läkarbesök och hyrläkare. I yrkande 25 föreslås ett tillkännagivande om fokus och målstyrning i rehabiliteringskedjan. Regeringen bör i Försäkringskassans regleringsbrev ange att fokus ska ligga på rätt stöd till individen, ökade insatser för rehabilitering, positiva incitament och stödinsatser som underlättar att komma åter i arbete efter en lång tids sjukskrivning.

I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska ge Försäkringskassan i uppgift att, inom ramen för sitt ansvar i 30 kap. socialförsäkringsbalken, bistå

försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen i enlighet med vad som föreslås i betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24). I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda hur utlämnandet av medicinska uppgifter från hälso- och sjukvården inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas. I yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarnas drivkrafter att hålla sjukfrånvaron på en låg nivå. I yrkandena 18 och 19 föreslås tillkännagivanden om att regeringen ska återkomma med förslag om arbetsgivarens ansvar för rehabilitering enligt rekommendationerna i Inspektionen för socialförsäkringens rapport Förstärkt rehabilitering för återgång till arbete (2021:9) och att stärka arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertresurs vid återgång till arbete genom reglering i 30 kap. 6 § SFB enligt förslagen i SOU 2020:24. I yrkandena 21 och 22 föreslås tillkännagivanden om att regeringen ska återkomma med förslag om att ändra Försäkringskassans samordningsansvar till en samordningsskyldighet och att behandlande läkares bedömningar och läkarintyg från denna läkare bör uppvärderas och att samverkan mellan hälso- och sjukvården och Försäkringskassan bör stärkas. Försäkringskassan behöver enligt motionärerna göra bättre utredningar av den försäkrades arbetsförmåga, läkarintygen bör väga tyngre och det behövs en bättre dialog mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården.

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att förtydliga Försäkringskassans samordningsansvar. Försäkringskassans uppdrag och mandat bör vara att samla berörda aktörer och de resurser som behövs för att bistå den försäkrade i rehabiliteringen. Regeringen bör i dialog med Försäkringskassan säkerställa att kassan gör detta. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att de regionala rehabiliteringskoordinatorernas roll ska stärkas. Koordinatorernas roll bör stärkas för att ge den försäkrade bättre stöd och underlätta Försäkringskassans arbete i rehabiliteringsprocessen. I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att processen från sjukskrivning till arbete måste förtydligas för alla inblandade aktörer. Samverkan uppvisar enligt motionärerna stora brister i dag. I yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att se över styrningen av statliga arbetsgivare för att säkerställa att de uppfyller de krav som ställs i rehabiliteringsprocessen. I yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att se över kraven på och instruktionerna till arbetsgivare för upprättande av en plan för återgång till arbete. Regeringen bör se över hur kraven och instruktionerna till arbetsgivare kan förbättras för att underlätta arbetsgivarnas stöd till sina medarbetare. I yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att det arbetslivsinriktade rehabiliteringsstödet ska begränsas till små och medelstora arbetsgivare, samtidigt som det totala stödet som varje arbetsgivare kan ta emot bör utökas. Rehabiliteringsstödet bör ses över och reformeras så att det kan göra nytta för småföretagare och deras medarbetare

genom att förebygga sjukskrivning och underlätta återgång till arbete. I yrkandena 26 och 27 föreslås tillkännagivanden om att Inspektionen för socialförsäkringen ska få i uppdrag att se över samordningsförbundens uppdrag och styrning samt utvärdera hur kunskap och erfarenheter från samordningsförbunden tas till vara. I yrkande 28 föreslås ett tillkännagivande om att förtydliga myndigheternas samverkansuppdrag inom ramen för samordningsförbunden. I kommittémotion 2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att se över Försäkringskassans samordningsansvar för att säkerställa tidigt stöd och rehabilitering. En översyn bör genomföras för att utreda om Försäkringskassan är bäst lämpad att inneha uppdraget,

Utskottets ställningstagande

Försäkringskassan genomför inte några egna rehabiliteringsinsatser utan har till uppgift att samordna andra aktörer och parter aktiviteter för att den försäkrade så snart som möjligt ska kunna återgå till arbete. Försäkringskassan ska samverka med arbetsgivare, hälso- och sjukvården, socialtjänsten, Arbetsförmedlingen och andra myndigheter som är involverade i rehabiliteringsprocessen.

I budgetpropositionen anger regeringen att Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning samt utreda behov av rehabiliteringsinsatser och genomföra samordningsinsatser har förbättrats, men att arbetet behöver fortsätta att utvecklas för att motverka sjukfrånvaro och förkorta pågående sjukskrivningar. Som nämnts har Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen enligt regleringsbrevet 2023 i uppdrag att se till att fler kvinnor och män ges nödvändigt stöd för återgång till arbete eller omställning till ett nytt arbete. Bland annat ska Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen tillsammans verka för att samordningsförbunden prioriterar att finansiera insatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga som har aktivitetsersättning för att stärka kvinnors och mäns förmåga till förvärvsarbete. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska även bidra till att alla aktörer i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser. Försäkringskassan ska samlat redovisa målgrupper och insatser som finansieras av samordningsförbunden. Uppdragen ska redovisas senast den 12 april 2024. Vidare har Inspektionen för socialförsäkringen sedan 2017 i uppdrag att genomlys och utvärdera samordningsförbunden. Uppdraget slutredovisades den 31 mars 2023 (rapport 2023:2).

Arbetsgivaren har ansvar för arbetsmiljön och har en central roll för arbetstagares rehabilitering vid sjukdom. Arbetsgivarens skyldigheter att upprätta en plan för återgång till arbete framgår av 30 kap. 6 § SFB. I förordningen (2014:67) om bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsinriktad rehabiliteringsstöd för återgång till arbete finns närmare bestämmelser om bidraget till arbetsgivare för delar av dennes kostnader för tjänster som en

anordnare av företagshälsovård eller annan anordnare med likvärdig kompetens har utfört i form av ett arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd. Vid Inspektionen för socialförsäkringens granskning av reformen om förstärkt rehabilitering för återgång till arbete framkommer att Försäkringskassan sällan begär in arbetsgivarens planer för återgång till arbete. Inspektionen rekommenderar att Försäkringskassan bl.a. utvecklar arbetet med att följa upp och bedöma kvaliteten i de planer för återgång till arbete som myndigheten har tillgång till (rapport 2021:9). Försäkringskassan anger i sitt svar på granskningen att myndigheten omhändertar rekommendationen i sitt pågående utvecklingsarbete.

Socialstyrelsen tillgängliggör kunskap och verktyg så att hälso- och sjukvården på ett effektivt och systematiskt sätt ska kunna arbeta med sjukskrivningsfrågor. Bland annat förvaltar och vidareutvecklar Socialstyrelsen det försäkringsmedicinska beslutsstödet. Under 2021 arbetade Socialstyrelsen med att uppdatera det diagnosspecifika stödet inom rörelseorganens sjukdomar och inom skador och olycksfall. Socialstyrelsen har också tagit fram ett försäkringsmedicinskt beslutstöd som gäller patienter med postcovid eller covid-19 som kan ge läkare och Försäkringskassan vägledning vad gäller bedömning av arbetsförmåga, rehabilitering och sjukskrivning. För närvarande genomför Socialstyrelsen ett arbete för att vidareutveckla det försäkringsmedicinska beslutsstödet till ett bredare och mer fördjupat kunskapsstöd vid sjukskrivning som avser att belysa när sjukskrivning är lämpligt respektive inte lämpligt i samband med digitala läkarbesök.

Riksdagen har genom ett tillkännagivande uppmanat regeringen att ge Försäkringskassan i uppdrag att följa upp läkarintygsskrivandet (bet. 2019/20:SfU13, rskr. 2019/20:171). Utskottet noterar att regeringen i juni 2022 tillsatte en utredning om läkarintygets betydelse i sjukpenningärenden (dir. 2022:63 och tilläggsdirektiv 2023:45). Uppdraget ska redovisas den 1 september 2023.

Utredningen Nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess rekommenderar i sitt betänkande Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24) bl.a. att det bör utredas hur hälso- och sjukvårdens lämnande av medicinska uppgifter kan underlättas inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen.

Utskottet konstaterar liksom tidigare år att det återstår en hel del arbete för att åstadkomma en effektiv rehabilitering av den försäkrade. Det kan nämnas att det pågår ett utvecklingsarbete på Försäkringskassan för att göra tillämpningen av sjukförsäkringen enhetlig och stabil över tid. Statskontoret har haft i uppdrag att granska Försäkringskassans arbete. I åiterrapporten den 15 mars 2023 konstaterar Statskontoret att Försäkringskassan har kommit en bit på väg, men att det återstår en hel del arbete för att Försäkringskassan ska kunna uppnå stabilitet (rapport 2023:6). Utskottet förutsätter att regeringen noga följer det arbete som pågår. Mot den bakgrunden ser utskottet inte någon anledning för riksdagen att nu ta något initiativ när det gäller rehabiliteringsverksamheten. Motionerna 2022/23:264 (S), 2022/23:1044 (S), 2022/23:1729 (S),

2022/23:961 (SD) yrkande 11, 2022/23:1151 (SD) yrkandena 9–14 och 25, 2022/23:1228 (V) yrkandena 8, 9, 17–19, 21 och 22, 2022/23:858 (C) yrkandena 6, 9, 12–15 och 26–28 samt 2022/23:905 (C) yrkande 27 avstyrks därför.

Aktivitets- och sjukersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om rätten till aktivitets- och sjukersättning, tidsbegränsad sjukersättning samt om studier och arbete under tid med aktivitets- och sjukersättning.

Jämför reservation 31 (SD), 32 (V), 33 (S), 34 (V), 35 (C), 36 (MP) och 37 (SD) samt det särskilda yttrandet (SD).

Gällande ordning

Rätten till aktivitets- och sjukersättning

Aktivitetsersättning kan beviljas en försäkrad som är mellan 19 och 29 år och som har en långvarigt nedsatt arbetsförmåga. Aktivitetsersättning kan beviljas i två olika former, dels på grund av nedsatt arbetsförmåga, dels på grund av förlängd skolgång (33 kap. 8 § SFB). Sjukersättning kan beviljas en försäkrad som är mellan 19 och 64 år när arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt (33 kap. 6 och 16 §§ SFB). Sjukersättning lämnas tills vidare, medan aktivitetsersättning lämnas för viss tid (33 kap. 4 § SFB).

När det bedöms hur nedsatt arbetsförmågan är ska Försäkringskassan beakta den försäkrades förmåga att försörja sig själv genom förvärvsarbete på arbetsmarknaden (33 kap. 10 § SFB). Utgångspunkten är att så många människor som möjligt ska ges förutsättningar att försörja sig själva genom förvärvsarbete. Sjukersättning ska därför endast komma i fråga om den försäkrades arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt. Bedömningen av arbetsförmågan ska göras efter samma grunder oavsett på vilket sätt prestationsförmågan är nedsatt, och i förhållande till ett heltidsarbete. Med inkomst av arbete likställs i skäligen omfattning värdet av arbete med skötsel av hemmet (33 kap. 11 § SFB).

Den 1 september 2022 infördes lättnader i bedömningen av rätten till sjukersättning för äldre försäkrade. Numera bedöms arbetsförmågan hos försäkrade som har som mest fem år kvar tills de uppnår den ålder då sjukersättning som längst kan lämnas i förhållande till förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som den försäkrade har erfarenhet av eller till annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne (33 kap. 10 § SFB).

Både aktivitets- och sjukersättning lämnas dels i form av en inkomstrelaterad ersättning, dels i form av en garantiersättning till den som har ingen

eller låg inkomstrelaterad ersättning (34 kap. 2 § och 35 kap. 2 § SFB). Förmånerna kan lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Försäkringskassan ska se till att särskilda insatser kommer till stånd för att den som får tre fjärdedels sjuk- eller aktivitetsersättning ska kunna få en anställning motsvarande den återstående arbetsförmågan. Den försäkrade ska samtycka till insatserna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela ytterligare föreskrifter om de särskilda insatserna (33 kap. 26–28 §§ SFB).

Studier och arbete

En försäkrad som haft aktivitetsersättning under minst ett år kan få behålla ersättningen för att studera under en provotid om sex månader, s.k. aktivitetsersättning under provotid (36 kap. 9 a § SFB). Om den försäkrade därefter vill fortsätta att studera kan han eller hon ansöka om vilande aktivitetsersättning för studier i ytterligare 18 månader, dvs. rätten till aktivitetsersättning kvarstår men ersättningen betalas inte ut.

Om den försäkrade har haft aktivitetsersättning i minst ett år och vill prova att arbeta eller studera kan ersättningen förklaras vilande. En försäkrad kan ha vilande aktivitetsersättning i högst två år. Vilandeförklaring får avse hel aktivitetsersättning eller en del av ersättningen. Vid arbete har den försäkrade, förutom lönen, rätt till ett skattefritt belopp som motsvarar 25 procent av den ersättning som är vilande (36 kap. 10, 12, 15 och 18 §§ SFB).

Om den försäkrade haft sjukersättning i minst ett år och vill prova att arbeta eller studera kan han eller hon ansöka om vilande sjukersättning. Vid arbete har den försäkrade rätt till ett skattefritt belopp som motsvarar 25 procent av den ersättning som är vilande, förutom lönen. Vid arbete kan hela eller del av ersättningen förklaras vilande. Vid studier ska dock alltid den beviljade förmånen i sin helhet förklaras vilande (36 kap. 10, 12, 14 och 18 §§ SFB).

Motionerna

Rätten till aktivitets- och sjukersättning

I motion 2022/23:462 av Åsa Karlsson (S) föreslås ett tillkännagivande om att övergången mellan aktivitetsersättning och sjukersättning ska säkras så att ingen faller mellan stolarna. Från januari 2001 bedömer läkare inte längre patientens arbetsförmåga i sjukintygen. I stället ska läkaren ange vilka aktivitetsbegränsningar patienten har. Försäkrade som har haft aktivitetsersättning innan de fyllde 30 riskerar därför att inte få sjukersättning eller sjukpenning i särskilda fall.

Clara Aranda m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2022/23:1151 yrkande 33 ett tillkännagivande om en översyn av bedömningen av rätten till sjukersättning. När det gäller sjukersättningen konstaterar motionärerna att antalet avslag på ansökningar har ökat dramatiskt. Det finns en betydande diskrepans mellan de villkor som reglerar rätten till ersättning och människors

faktiska möjligheter att arbeta. I dag görs en striktare bedömning av rätten till sjukersättning än av rätten till sjukpenning. Utredningen Sjuk- och aktivitetsersättningen samt förmåner vid rehabilitering föreslår i utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) att vid prövning av rätten till sjukersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras mot samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning, dvs. prövningen av arbetsförmågan ska göras mot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller mot annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Utredningen föreslår även att begreppet ”överskådlig tid” ersätter begreppet ”stadigvarande” som grund för hur varaktig arbetsförmågan måste bedömas vara. Begreppet överskådlig tid är bättre då det inte preciserar nedsättningens längd i antal år och det ställs inte något krav på att nedsättningen måste vara permanent eller kvarstå fram till pension för att ersättning ska kunna beviljas. Utredningen föreslår även lättnader kring vilka rehabiliteringsåtgärder som ska bedömas vara uttömda. I yrkande 34 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att återinföra tidsbegränsad sjukersättning som ett komplement. Eftersom rätten till aktivitetsersättning upphör vid 30 års ålder och tröskeln för sjukersättning är hög finns det personer som blir helt utan ersättning i övergången. Regeringen bör därför utreda möjligheten att återinföra en tidsbegränsad sjukersättning där arbetsförmågan omprövas var tredje år, och där rätten till ersättning kopplas till insatser för vård och rehabilitering. Vidare bör utredas om den tidsbegränsade sjukersättning kan kombineras med stödinsatser för att prova på att arbeta, studera eller delta i andra aktiviteter. Den tidsbegränsade ersättningen ska komplettera sjukersättningen. I yrkande 35 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av bedömningen av rätten till aktivitetsersättning. Aktivitetsersättning är en ersättning som betalas ut till unga under 30 år vars arbetsförmåga bedöms vara nedsatt i minst ett år. En person som efter en tid med aktivitetsersättning hänvisas till att söka arbete på arbetsmarknaden kan hamna i en svår situation. I utredningsbetänkandet SOU 2021:69 föreslås att vid prövningen av rätten till aktivitetsersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras mot samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätten till sjukpenning. Regeringen bör därför utifrån detta förslag göra en översyn av bedömningen av rätten till aktivitetsersättning.

I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att bedömningen av arbetsförmågan bör baseras på de treårsperioder som löper mellan att rätten till sjukersättning prövas. Kraven för att få sjukersättning är i dag orimligt hårda. I utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) från Utredningen Sjuk- och aktivitetsersättningen samt förmåner vid rehabilitering konstateras att det blivit allt svårare att beviljas sjukersättning. Riksrevisionen konstaterade i en granskning av Försäkringskassans beslut om aktivitets- och

sjukersättning 2018, att myndigheten följer regelverket men att regelverket i sig är för snävt formulerat när det gäller den reella möjligheten att skaffa ett arbete. Den tidsbegränsade sjukersättningen har avskaffats och kraven för att beviljas permanent sjukersättning har höjts. Nu krävs i princip att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt permanent. Regelverket för aktivitets- och sjukersättningen behöver reformeras. Utredningsbetänkandet SOU 2021:69 innehåller flera förslag som skulle kunna utveckla regelverket. Bland annat föreslås att ett nytt varaktighetsbegrepp "överskådlig tid" ska ersätta kriteriet "stadigvarande". Förslaget är ett steg i rätt riktning, men kravet för att beviljas sjukersättning bör i stället baseras på de treårsperioder som löper mellan att rätten till ersättning prövas. Därmed skapas också en bättre koppling till systemet med sjukpenning. I yrkande 7 i denna del föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag från utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). I betänkandet finns flera välkomna förslag, bl.a. att ett kodifierat beviskrav införs och att ett nytt arbetsmarknadspolitiskt ramprogram ska inrättas för försäkrade som beviljats aktivitetsersättning och som har behov av insatser från Arbetsförmedlingen för att få eller återfå arbetsförmågaska införas för prövningen av rätten till aktivitets- och sjukersättning.

Studier och arbete

Anders Ygeman m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2022/23:2059 yrkande 2 ett tillkännagivande om förbättrat regelverk i aktivitets- och sjukersättningen. Regelverket för aktivitets- och sjukersättningen behöver enligt motionärerna förbättras ytterligare. Andelen personer som nybeviljas aktivitets- och sjukersättning är i dag rekordlågt och reglerna för att få ersättning är så strikta att ytterst få får tillgång till den. Försäkrade som har en arbetsförmåga, men som av olika anledningar inte anses som attraktiva på den ordinarie arbetsmarknaden, behöver ha en trygg ekonomisk situation samtidigt som den förmåga som finns tas tillvara på bästa sätt. Regeringen bör se över hur fler personer som har varaktigt nedsatt förmåga kan få en trygg situation utan att bollas runt mellan olika myndigheter. Utredningen om sjuk- och aktivitetsersättning lämnade i augusti 2021 betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). Regeringen bör arbeta vidare med utredningens förslag att underlätta för arbete, studier, uppdrag med mera under tid med aktivitets- och sjukersättning samt förslag om förmåner vid rehabilitering. Även i motion 2022/23:702 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 finns förslag om att ändra reglerna om aktivitets- och sjukersättning och stödja omställning genom att öppna upp för enklare regler vid arbete och studier.

I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 7 i denna del föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag baserade på betänkandet En sjukförsäkring med prevention,

rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). Utredningen föreslår att det ska införas ökade möjligheter att arbeta, studera och ägna sig åt ideell verksamhet samtidigt som man uppbär aktivitets- och sjukersättning.

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om behovet av tydliga åtgärder för att möjliggöra för personer med aktivitetsersättning att driva företag. I yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att se över aktivitets- och sjukersättningen så att fler försäkrade får stöd för att komma i arbete. Försäkrade bör få prova att arbeta på heltid, deltid eller enstaka dagar, för längre eller kortare perioder med bibehållen ersättning. I yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna för försäkrade med aktivitets- eller sjukersättning att studera med bibehållen ersättning. Försäkrade med aktivitets- eller sjukersättning på deltid bör få studera på deltid, anser motionärerna.

I kommittémotion 2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att utreda ett nytt system för möjligheten att prova att arbeta. Försäkrade med aktivitets- eller sjukersättning bör enligt motionärerna få prova att arbeta och markera vilka dagar de arbetat. Inkomster upp till en viss nivå bör kunna godkännas, samtidigt som sjukersättning inte lämnas för den aktuella dagen. Den försäkrade markerar själv vilka dagar eller timmar han eller hon har arbetat. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att fullt ut tillåta politiskt arbete och intressearbete i organisationer. Att kunna ha ett intressepolitiskt eller rent politiskt förtroendeuppdrag oavsett om det är arvoderat eller inte bör vara en möjlighet för alla. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om möjligheten att pröva på studier på olika nivåer med bibehållen aktivitets- eller sjukersättning. Försäkrade bör enligt motionärerna få pröva att studera utan krav på studieresultat.

Regeringens styrning

I kommittémotion 2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 36 föreslås ett tillkännagivande om styrning och regleringsbrev gällande aktivitetsersättningen. I betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) konstateras bl.a. att det finns stora variationer och en instabil tillämpning av försäkringen. En person med funktionsnedsättning ska inte bedömas ha arbetsförmåga i de fall det krävs mycket stöd och anpassningar för att personen ska kunna klara sysselsättningen. Trots ett klagande av Högsta förvaltningsdomstolen har enligt motionärerna antalet avslag ökat. Regeringen bör därför se till att en utomstående granskning utreder var i styrningen det tidigare har gått fel. En av orsakerna till att ansökningar om aktivitetsersättning har ökat är ökad psykisk ohälsa bland unga. Motionärerna anser därför att förebyggande arbete för att öka hälsan är viktiga åtgärder. Regeringen bör överväga att förtydliga regleringsbrevet så att åtgärder för att minska antalet försäkrade med aktivitetsersättning ska göras genom arbetslivsinriktade insatser, stärkt rehabilitering och mer förebyggande arbete för att främja psykisk hälsa.

Utskottets ställningstagande

Som nämnts pågår en utredning som utvärderar de förändringar i sjukförsäkringens regelverk som infördes under 2021–2022 (dir. 2022:64 och tilläggsdirektiv 2023:20). Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2024. Bland annat granskas konsekvenserna av trygghetspensionen för personer över 60 år och andra förändringar i regelverket. Vidare har som nämnts Inspektionen för socialförsäkringen i uppdrag att kartlägga konsekvenser på individnivå av förändringar i sjukförsäkringen. Det gäller exempelvis vad avskaffandet av den tidsbegränsade sjukersättningen medfört för enskilda samt vad förändringarna lett till för enskildas sysselsättning och försörjnings-situation. Det uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2023.

Utskottet kan också konstatera att en rad förslag om aktivitets- och sjukersättningen lämnas i betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). I betänkandet föreslås bl.a. att ersättningarna ska kunna vilandeförklaras under tiden för studier och att provotiden för studier förlängs från sex till tolv månader för personer med aktivitetsersättning. I betänkandet finns också förslag om att en försäkrad med aktivitets- och sjukersättning ska ha rätt att arbeta eller ha andra åtaganden av ideell karaktär i viss omfattning om de inte ger någon inkomst. Vidare föreslås ett ändrat arbetsmarknadsbegrepp vid arbetsförmågebedömningen.

I några motioner pekas på behovet av att ytterligare öka tryggheten i aktivitets- och sjukersättningen genom de förslag som utredningen tagit fram när det gäller bl.a. möjligheten att bedriva studier under tid med vilande ersättning och att arbeta under provotid. Utredningens förslag i dessa delar avser att förenkla och göra regelverket mer förutsebart, och därigenom öka tryggheten för den försäkrade. Enligt utskottets mening bör beredningen av utredningens förslag och resultaten av pågående arbete avvaktas innan det vidtas ytterligare åtgärder inom området. Utskottet, som förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen, anser att det saknas skäl att nu tillstyrka tillkännagivanden om bl.a. att återinföra den tidsbegränsade aktivitets- och sjukersättning eller i övrigt ändra reglerna för provning av rätten till aktivitets- och sjukersättning. Motionerna 2022/23:702 (S) yrkandena 1 och 2, 2022/23:2059 (S) yrkande 2, 2022/23:1151 (SD) yrkandena 33–36, 2022/23:1228 (V) yrkandena 6 och 7 i denna del, 2022/23:858 (C) yrkandena 21, 22 och 24 samt 2022/23:2264 (MP) yrkandena 7–9 avstyrks därför.

När det gäller att underlätta övergången mellan aktivitetsersättning och sjukersättning och att förhindra att individer hamnar i kläm vid övergång mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen noterar utskottet att dessa myndigheter har i uppdrag att förbättra stödet till unga som får avslag på ansökan om aktivitetsersättning samt i samverkan och så tidigt som möjligt se till att försäkrade med aktivitetsersättning får tillgång till gemensam kartläggning och förstärkta insatser (regleringsbrevet 2023). Myndigheterna ska också verka för att samordningsförbunden prioriterar att finansiera insatser för unga med aktivitetsersättning så att de kan utveckla eller återfå arbetsförmågan och därmed kan återgå till, eller få, ett arbete. Även här anser

utskottet att pågående arbete bör avvaktas. Motion 2022/23:462 (S) avstyrks därmed.

Arbetsskadeersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. jämställd arbetskadeförsäkring, översyn av undantaget för smitta och instiftandet av ett arbetsmedicinskt råd.

Jämför reservation 38 (SD), 39 (C) och 40 (C, MP).

Gällande ordning

Med arbetsskada avses en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. En skada ska anses ha uppkommit av en sådan orsak, om övervägande skäl talar för det (39 kap. 3 § SFB). En försäkrad har vid arbetsskada rätt till samma förmåner enligt socialförsäkringsbalken som han eller hon har rätt till vid annan sjukdom (40 kap. 2 § SFB). För smittsamma sjukdomar gäller inte arbetskadeförsäkringens generella skadebegrepp. När det gäller arbetsskada på grund av smitta meddelar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskrifter om i vilken utsträckning en skada, som inte beror på ett olycksfall men som har framkallats av smitta, ska anses som arbetsskada (39 kap. 6 § SFB). Föreskrifter om arbetsskada i form av sjukdom som framkallats genom smitta har meddelats i 5 § förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd. Den som i sitt arbete smittas av en sjukdom som är, eller som varit klassad, som samhällsfarlig när olyckan inträffar enligt smittskyddslagen ska omfattas av arbetsskadeförsäkringen. Detta ska gälla oavsett vilket arbete som utförts och vid vilken arbetsplats. Regeringen beslutade den 19 april 2022 att ändra i förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd med tillämpning även på en skada som har inträffat dessförinnan.

Livränta lämnas till en försäkrad som till följd av en arbetsskada har fått sin förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete nedsatt med minst en femtondel. Detta gäller endast om nedsättningen av förmågan att skaffa inkomst genom arbete kan antas bestå under minst ett år, och inkomstförlusten för år räknat uppgår till minst en fjärdedel av prisbasbeloppet för det år när livräntan ska börja lämnas (41 kap. 2 § SFB). Livränta lämnas för viss tid eller tills vidare (41 kap. 7 § SFB).

Motionerna

Arbetsskadeersättning

I kommittémotion 2022/23:1153 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av bedömningsprocessen i arbetsskadeförsäkringen. Motionärerna vill att regeringen ska göra en översyn av bedömningsprocessen och följa upp resultaten av Arbetsskadeutredningen (dir. 2021:116) för att kunna genomföra nödvändiga förändringar för en mer ändamålsenlig och fungerande arbetsskadeförsäkring. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av undantaget för smitta. Regeringen bör överväga att göra en översyn av undantaget för smitta för att arbetsskadeersättningen i fråga om allvarlig smitta och pandemier ska fungera bättre.

I kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 32 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att instifta ett arbetsmedicinskt råd inom arbetsskadeförsäkringen. Det finns osakliga skillnader i beviljandegrad mellan kvinnor och män och drivkraften hos arbetsgivare skulle förstärkas då man årligen skulle visa en uppföljning av arbetsskador och dålig arbetsmiljö på bransch- och företagsnivå. I yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om att se över ersättningen i fall då det är svårt att säkerställa att en skada beror på arbetsplatsen. Om det inte kan garanteras att skadan beror på arbetet bör den sjukskrivna i stället få en engångssumma. I yrkande 34 föreslås ett tillkännagivande om att förstärka informationen kring förebyggande arbetsskadeförsäkring. En stärkt information kan bidra till att fler har fortsatt kontakt med arbetsplatsen vilket kan leda till snabbare återgång till arbete på heltid.

Jämställdhet

I motion 2022/23:1034 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om en översyn av arbetsskadeförsäkringen utifrån ett genusperspektiv.

I partimotion 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 28 föreslås ett tillkännagivande om att genussäkra arbetsskadeförsäkringen. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 31.

Utskottets ställningstagande

En särskild utredare har i uppdrag att se över arbetsskadeförsäkringen (dir. 2021:116), den s.k. Arbetsskadeutredningen. Utredaren ska bl.a. analysera villkoren för rätten till livränta för att säkerställa att livräntan fyller sin funktion när det gäller att ge ekonomisk trygghet vid inkomstförlust på grund av arbetsskada. Översynen ska också säkerställa att kvinnor och män ges ett likvärdigt skydd. Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2023. En parlamentariskt sammansatt referensgrupp har inrättats till stöd för arbetet i utredningen.

I dagens arbetsskadeförsäkring betalar samtliga arbetsgivare samma arbetsskadeavgift oavsett hur många eller hur omfattande arbetsskador som inträffar på arbetsplatsen. Arbetsgivare delar alltså solidariskt på de kostnader som uppstår. Finansieringen av arbetsskadeförsäkringen saknar därmed ekonomiska drivkrafter för en enskild arbetsgivare att förebygga arbetsskador och att motverka långa sjukskrivningar. I ett tilläggsdirektiv (dir. 2023:21) till Arbetskadeutredningen får utredaren därför i uppdrag att även analysera hur finansieringen av arbetsskadeförsäkringen i större utsträckning kan ta hänsyn till risker i enskilda arbetsmiljöer för att därigenom öka arbetsgivares ekonomiska drivkrafter att ta ansvar för att förebygga arbetsskador och främja arbetstagares återgång till arbete. Vidare ska utredaren beakta och analysera om en ändrad finansiering av arbetsskadeförsäkringen kan medföra selektering bland olika grupper, i synnerhet i vilken mån detta kan påverka gruppen långtidsarbetslösas anställbarhet. Utredaren ska lämna nödvändiga författningsförslag.

Mot bakgrund av det anförda och med beaktande av det arbete som pågår eller redan har genomförts när det gäller arbetsskadeförsäkringen avstyrks motionerna 2022/23:1034 (S), 2022/23:1153 (SD) yrkandena 1 och 2, 2022/23:858 (C) yrkandena 31–34 och 2022/23:1673 (C) yrkande 28.

Reservationer

1. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1148 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och 8 samt

avslår motionerna

2022/23:161 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),

2022/23:572 av Annette Rydell (S),

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 5 och 6,

2022/23:767 av Rebecka Le Moine och Marielle Lahti (båda MP),

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 13, 23, 24, 27 och 29,

2022/23:1334 av Karin Sundin m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2022/23:1557 av Aida Birinxhiku m.fl. (S),

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3,

2022/23:2123 av Boriana Åberg (M),

2022/23:2124 av Boriana Åberg (M) och

2022/23:2125 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Regeringen bör utvärdera reformen om merkostnadsersättning för vuxna och följa upp om de hjälpbehov som inkluderades i den tidigare handikappersättningen har kunnat tillgodoses genom andra insatser. Regeringen bör även se över möjligheten att justera den övre åldersgränsen för merkostnadsersättning. Merkostnadsersättningen bör anpassas till sysselsättning snarare än till en övre åldersgräns.

Vidare bör regeringen utreda en reformering och nationella riktlinjer för vård av närstående. Det bör utredas om det kan införas ett liknande system som för vård av barn med den skillnaden att för vuxna ska det handla om sjukdomstillstånd där den försäkrade är beroende av omsorg från andra.

Det bör även tillsättas en parlamentarisk kommitté som ska ta fram en nationell strategi för ett bättre och mer hållbart stöd för den försäkrade i

sjukskrivningsprocessen samt högre kvalitet i bemötandet och rehabilitering. Särskilt fokus bör läggas på att anpassa sjukförsäkringsprocessen för försäkrade med psykisk ohälsa och förbättra samverkan mellan aktörerna. Dessutom bör en extern utredning tillsättas för att granska regeringens styrning. Under 2014–2021 fick många försäkrade avslag på sin ansökan om sjukpenning på grund av regeringens mål i Försäkringskassans regleringsbrev om att minska antalet sjukskrivningar. En möjlighet till ekonomisk kompensation och omprövning bör utredas. Vidare bör målformuleringen i Försäkringskassans regleringsbrev vara att ett minskat antal sjukskrivningar ska uppnås genom ökad rehabilitering och bättre stöd.

Regeringen bör stärka kvaliteten i utredningsarbetet inom Försäkringskassan. Regeringen bör även skyndsamt följa upp de förslag som utredningen Översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst för ökad trygghet och förutsebarhet (dir. 2021:90) kommer att lämna och se över möjligheterna att genomföra förslag som löser problemen med att försäkrade som lämnar sjukförsäkringen samtidigt bedöms som inte anställningsbara av Arbetsförmedlingen.

2. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 13, 23, 24, 27 och 29 samt

avslår motionerna

2022/23:161 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),

2022/23:572 av Annette Rydell (S),

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 5 och 6,

2022/23:767 av Rebecka Le Moine och Marielle Lahti (båda MP),

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:1148 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och 8,

2022/23:1334 av Karin Sundin m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2022/23:1557 av Aida Birinxhiku m.fl. (S),

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3,

2022/23:2123 av Boriana Åberg (M),

2022/23:2124 av Boriana Åberg (M) och

2022/23:2125 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

En kriskommission bör tillsättas för att se över Försäkringskassans arbete och styrning så att försäkrade som drabbas får upprättelse, samt lämna förslag på förbättringar. Vidare bör regeringen återkomma med förslag om att ta fram ett syfte för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen med lydelsen ”att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete samt säkerställa ekonomisk trygghet under processen”. Regeringen bör vidare återkomma med förslag om att stärka rätten till rätts-hjälp. Fler bör få möjlighet att driva sina ärenden rättsligt. Regeringen bör även återkomma med förslag om att fr.o.m. 2026 indexera tak och ersättningsnivåer inom socialförsäkringen. Ersättningsnivåerna ska följa den övriga inkomst-utvecklingen i samhället. Taken i sjukförsäkringen bör höjas 2024 så att 80 procent av löntagarna har inkomster under taket. Även ersättning för sjukpenning i särskilda fall bör indexeras. Regeringen bör också återkomma med förslag om att höjd garantinivå i aktivitets- och sjukersättningen inte ska leda till höjda kommunala avgifter för den enskilde.

3. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5 och

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3 och

avslår motionerna

2022/23:161 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),

2022/23:572 av Annette Rydell (S),

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 5 och 6,

2022/23:767 av Rebecka Le Moine och Marielle Lahti (båda MP),

2022/23:1148 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och 8,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 13, 23, 24, 27 och 29,

2022/23:1334 av Karin Sundin m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2022/23:1557 av Aida Birinxhiku m.fl. (S),

2022/23:2123 av Boriana Åberg (M),

2022/23:2124 av Boriana Åberg (M) och

2022/23:2125 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Kopplingen mellan arbete och rätten till socialförsäkringsförmåner behöver stärkas. Inkomstunderlaget ska baseras på den försäkrades inkomst, och därmed inbetald skatt, snarare än sjukpenninggrundande inkomst vid beräkning av socialförsäkringsförmåner. Regeringen bör därför se över regelverket och möjligheten att kvalificera sig till delar av sjukförsäkringssystemet. Vidare bör de försäkringsmedicinska rådgivarnas roll i sjukskrivningsprocessen utökas. Försäkringskassan behöver stärka sin medicinska kompetens för att kunna göra en självständig och rättssäker prövning av rätten till sjukpenning.

4. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (MP)

av Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:767 av Rebecka Le Moine och Marielle Lahti (båda MP) och avslår motionerna

2022/23:161 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),

2022/23:572 av Annette Rydell (S),

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 5 och 6,

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:1148 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och 8,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 13, 23, 24, 27 och 29,

2022/23:1334 av Karin Sundin m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2022/23:1557 av Aida Birinxhiku m.fl. (S),

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3,

2022/23:2123 av Boriana Åberg (M),

2022/23:2124 av Boriana Åberg (M) och

2022/23:2125 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Regeringen bör tillsätta en utredning som undersöker möjligheterna att införa en basinkomst. Alla som saknar inkomst bör vara garanterade en inkomst som går att leva på, oavsett vilken inkomst de har haft tidigare och oavsett orsaken till att de saknar inkomst.

5. Förebyggande sjukpenning, punkt 2 (C, MP)

av Martina Johansson (C) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen bör vidta åtgärder för att öka användningen av den förebyggande sjukpenningen. Tidiga insatser är en viktig del av arbetet med att minska sjukfrånvaron.

6. Preventionersättning, punkt 3 (SD, V, MP)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD), Annika Hirvonen (MP), Daniel Persson (SD) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 29 och
2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 7 i denna del.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslaget i betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) om att införa preventionersättning. Förmånen ska bestå av en preventionspenning som beviljas försäkrade för att ersätta inkomstförlust vid förebyggande behandling, och ett preventionsbidrag som ersätter kostnaderna för behandlingen. Även förslaget om att dagar med den nya förmånen inte ska räknas som dagar i sjukfall och därmed inte heller som dagar i rehabiliteringskedjan bör införas.

7. Karensavdrag, punkt 4 (S)

av Sanne Lennström (S), Kalle Olsson (S), Åsa Eriksson (S), Jessica Rodén (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:1185 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S) och
2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4 och
avslår motionerna
2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 4,
2022/23:1355 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S) och
2022/23:1507 av Sofia Amloh m.fl. (S).

Ställningstagande

Orättvisan i karensavdraget bör minskas genom att hänsyn tas till arbetsvillkoren för försäkrade som inte kan arbeta hemma. Många av dessa jobbar också inom kontaktyrken där de utsätts för mycket större risk för att bli smittade och drabbas av ekonomiskt bortfall. Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med det anförda.

8. Karensavdrag, punkt 4 (V, MP)

av Annika Hirvonen (MP) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 4 och
avslår motionerna
2022/23:1185 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S),
2022/23:1355 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S),
2022/23:1507 av Sofia Amloh m.fl. (S) och
2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Många går till arbetet trots att de är sjuka och vanligaste motivet är att de vill undvika karensavdrag, som drabbar dem ekonomiskt. Sjuknärvaron riskerar inte bara att på sikt göra försäkrade sjukare utan kan också öka sjukdomsriskerna för andra på arbetet, t.ex. vårdtagare inom äldreomsorgen. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att avskaffa karensavdraget.

9. Sjukskrivning vid psykisk ohälsa, punkt 5 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 16–24.

Ställningstagande

Regeringen bör verka för att öka kunskapen om effektfulla rehabiliteringsinsatser och se över åtgärder för att utveckla rehabiliteringsinsatserna för sjukskrivna som lider av psykisk ohälsa. Sjukfrånvaron i psykiatriska diagnoser bör minska och stödet behöver stärkas i hela rehabiliteringsprocessen. Försäkrade bör dels få en individuellt utformad plan som inte tar hänsyn till rehabiliteringskedjans tidsgränser, dels få stöd i kontakter med berörda myndigheter. Regeringen bör i arbete med att reformera sjukförsäkringen särskilt beakta behovet av insatser för att stärka kvinnors psykiska hälsa. Den psykiska ohälsan är ett jämställdhetsproblem. Könsskillnaderna är stora och kvinnor är sjukskrivna i nästan dubbelt så hög utsträckning som män.

Regeringen bör även utveckla arbetet med kunskapshöjande insatser för att öka kunskapen om tidiga tecken på psykisk ohälsa och se över strukturer där tidiga tecken på psykisk ohälsa kan hanteras med snabba åtgärder som en del av ett systematiskt proaktivt arbete. Kunskapen bör även stärkas hos berörda aktörer. Dessutom bör regeringen överväga att inkludera ett suicidpreventivt fokus i det fortsatta arbetet med sjukförsäkringen, beakta behovet av en översyn och analys av Försäkringskassans pågående förändringsarbete med särskilt fokus på sjukskrivningar vid psykiatriska diagnoser, överväga möjligheten att införa krav på medicinska suicidriskbedömningar i det försäkringsmedicinska beslutsstödet och beakta behovet av att rikta in det samlade

nationella arbetet med suicidprevention på sjukförsäkringens problemområden. Kunskapen och förståelsen för innebörden av psykiatriska tillstånd och psykisk ohälsa behöver vidareutvecklas.

10. Jämställd sjukfrånvaro, punkt 6 (S)

av Sanne Lennström (S), Kalle Olsson (S), Åsa Eriksson (S), Jessica Rodén (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5 och
avslår motionerna
2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3 samt
2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 19 och 27.

Ställningstagande

Regeringen bör ta initiativ för att komma till rätta med den ojämslidda sjukfrånvaron. Cirka 65 procent av de som har sjuk- eller rehabiliteringspenning är kvinnor. I det fortsatta arbetet med att reformera sjukförsäkringen bör regeringen därför särskilt beakta jämställdhetsaspekterna.

11. Jämställd sjukfrånvaro, punkt 6 (C, MP)

av Martina Johansson (C) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 1 och 3 samt
2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 19 och 27 samt
avslår motion
2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med kompletterande åtgärder för att komma till rätta med de ökande sjuktalen som framför allt drabbar kvinnor. Förslagen i

SOU 2015:21 om att bl.a. tydligt ange vilka myndigheter och andra aktörer som har ansvar i rehabiliteringsprocessen samt att dessa i förväg kommer överens om vilka åtgärder som ska genomföras om sjukskalet åter ökar bör införas.

12. Åtgärder mot välfärdsbrott, punkt 7 (S)

av Sanne Lennström (S), Kalle Olsson (S), Åsa Eriksson (S), Jessica Rodén (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:2055 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6 och

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6 och

avslår motionerna

2022/23:262 av Ingela Nylund Watz och Anna Vikström (båda S),

2022/23:385 av Joakim Sandell (S),

2022/23:659 av Markus Wiechel (SD),

2022/23:1147 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5,

2022/23:1149 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 3,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 14 och

2022/23:1398 av Mathias Bengtsson (KD).

Ställningstagande

Fusk och utnyttjande av de gemensamma trygghetssystemen bör stävjas genom att säkerställa att endast försäkrade som har rätt till stöd från trygghetssystemen ska ha rätt till ersättning och att systemen inte ska kunna utnyttjas av den organiserade brottsligheten. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med det anförda.

13. Åtgärder mot välfärdsbrott, punkt 7 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1147 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5 samt

2022/23:1149 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 3 och

avslår motionerna

2022/23:262 av Ingela Nylund Watz och Anna Vikström (båda S),

2022/23:385 av Joakim Sandell (S),

2022/23:659 av Markus Wiechel (SD),

2022/23:1228 av Ida Gabriellsson m.fl. (V) yrkande 14,

2022/23:1398 av Mathias Bengtsson (KD),

2022/23:2055 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6 och

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6.

Ställningstagande

Tillgång till välfärden bör begränsas för den som har dömts för grova bidragsbrott, och biometriska data bör kunna få användas för att säkra korrekta utbetalningar från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Det finns också behov av tydligare nationella riktlinjer för att stoppa välfärdsbrottsligheten. Riktlinjerna för brottsutredande verksamhet kopplat till bedrägeri och organiserad brottslighet bör därför anges i berörda myndigheters regleringsbrev. Vidare bör rutiner för att stoppa felaktiga utbetalningar till försäkrade som bor utomlands skärpas. Regeringen bör tillsätta en utredning för att se över om det bosättningsbaserade regelverket behöver ändras eller om det ekonomiska stödet eller bidraget ska kunna tillfälligt dras in under tiden ärendet utreds och till dess att det är färdigutrett och beslut har fattats. Alternativt kan stödet eller bidraget betalas ut och kvitteras vid ett personligt besök på myndigheten under tiden ärendet utreds, i synnerhet i tveksamma fall. En förutsättning för detta är ett närmare samarbete och enklare utlämnande av uppgifter mellan Försäkringskassan, Skatteverket och Migrationsverket. Regeringen bör vidare tillsätta en utredning för bättre kontroller och för att undvika felaktiga utbetalningar av pensioner till försäkrade som bor utomlands. Regeringen bör också utreda möjligheten att slå samman myndigheter. Det kan minska risken för att enskilda kommer i kläm mellan olika system, ge en bättre överblick av olika utbetalningar och underlätta arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet.

14. Åtgärder mot välfärdsbrott, punkt 7 (V, MP)

av Annika Hirvonen (MP) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 14 och avslår motionerna

2022/23:262 av Ingela Nylund Watz och Anna Vikström (båda S),

2022/23:385 av Joakim Sandell (S),

2022/23:659 av Markus Wiechel (SD),

2022/23:1147 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5,

2022/23:1149 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 3,

2022/23:1398 av Mathias Bengtsson (KD),

2022/23:2055 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6 och

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6.

Ställningstagande

Försäkringskassans beslut om betalningsskyldighet är nu direkt verkställbara. Detta har lett till oönskade effekter eftersom även försäkrade som har fått felaktiga utbetalningar till följd av mindre oavsiktliga fel eller på grund av misstag av Försäkringskassan har blivit återbetalningsskyldiga. Regeringen bör därför se över konsekvenserna av ändringarna till följd av propositionen Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut (prop. 2021/22:206) och återkomma med förslag om hur de problem som har uppstått kan åtgärdas.

15. Trygghetssystem för företagare, punkt 8 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 10 och avslår motionerna

2022/23:368 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21,

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 18–20,

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 11,

2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkandena 1, 2 och 4,

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 5 i denna del och 6.

Ställningstagande

Småföretagare har med egenavgifterna en möjlighet att välja sjukförsäkringsavgift med tillhörande antal karensdagar. Näringsidkaren kan då antingen välja en högre avgift med kortare karenstid eller lägre avgift med längre karenstid. Företagaren gör därmed en bedömning som innefattar både kostnader och risker vid en eventuell sjukdom. Regeringen bör utreda det sociala trygghetssystemet för egenföretagare så att de kan ta del av trygghetssystemet på samma villkor som alla andra.

16. Trygghetssystem för företagare, punkt 8 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:368 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21 och

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 18–20 och

avslår motionerna

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11,

2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkandena 1, 2 och 4,

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 5 i denna del och 6.

Ställningstagande

Sjukförsäkringen bör ses över så att den bättre möter företagares förutsättningar. För en småföretagare kan en tids sjukfrånvaro få svåra konsekvenser med en administrativ börda och en osäkerhet. Särskilt för den som är enskild företagare kan det vara svårt att förutse hur den sjukpenninggrundande inkomsten kommer att beräknas. Småföretagare bör därför få bedriva viss begränsad administrativ verksamhet under tiden som ersättning utges. Vidare bör åldersgränsen höjas för när företagare kan ändra antalet karensdagar. Regeringen bör vidare se över reglerna för periodiseringsfonder för att dessa ska bli sjukpenninggrundande samt även överväga att genomföra Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag om e-inkomst.

17. Trygghetssystem för företagare, punkt 8 (MP)

av Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkandena 5 i denna del och 6 samt avslår motionerna

2022/23:368 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21,

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 18–20,

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11 samt

2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkandena 1, 2 och 4.

Ställningstagande

Trygghetssystemen behöver moderniseras för att passa för frilansare, kombinatorer och egenföretagares arbetsmarknad och arbetsprocesser. Även stipendier bör omfattas av trygghetssystemen och berättiga till pension. Vidare bör det inrättas en funktion inom Försäkringskassan som har specialkompetens i frågor som rör konstnärers och kulturarbetares sociala trygghet.

18. Företagare inom kulturområdet, punkt 9 (S, C, MP)

av Sanne Lennström (S), Kalle Olsson (S), Åsa Eriksson (S), Martina Johansson (C), Annika Hirvonen (MP), Jessica Rodén (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 16,

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 15 och

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP) yrkande 5 i denna del.

Ställningstagande

Villkoren för företagare inom kulturområdet behöver bli tryggare. Konstnärer och kulturskapare tar i dag del av trygghetssystemet i mindre utsträckning än andra och bristerna synliggjordes särskilt under pandemin. I oktober 2021 tillsattes en utredning för att se över reglerna för SGI (dir. 2021:90). Utredningen, som också innefattar kulturarbetare, avser att ge företagare ökad trygghet och bättre förutsättningar att förutse vad som gäller för dem. Utredningen, som ska lämna sitt betänkande under våren 2023, är viktig eftersom systemet behöver förbättras. Även kulturskapare måste kunna vara sjukskrivna eller föräldralediga utan att ekonomin raseras. Det är vidare viktigt att genomföra särskilda informationsinsatser för denna grupp. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med det anförda.

19. Trygghetssystem för studerande, punkt 10 (V, MP)

av Annika Hirvonen (MP) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:82 av Samuel Gonzalez Westling m.fl. (V) yrkande 12 och
2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 15 och
avslår motion
2022/23:1607 av Stina Larsson (C).

Ställningstagande

Rätten till studier under rehabilitering bör utvidgas. Regeringen bör tillsätta en utredning som ger studerande, inklusive dem med funktionsnedsättning, en grundläggande trygghet.

20. Rehabilitering och sjukpenninggrundande inkomst för studerande, punkt 11 (C, MP)

av Martina Johansson (C) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 29 och 30 samt avslår motion

2022/23:348 av Rickard Nordin (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda studenthälsans och sjukvårdens ansvar för studenters rehabilitering. Vidare bör möjligheterna att göra SGI överhoppningsbar under studietiden ses över. Det kan öka möjligheterna för fler att utbilda sig vidare på högskolenivå.

21. Flexibel återgång till arbete, punkt 12 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 7, 31 och 32 samt avslår motion

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 16.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda om det är möjligt att införa ett system där den försäkrade i dialog med arbetsgivaren registrerar sin arbetade tid i efterhand. Sjukskrivningsgraden behöver skraddarsys och göras flexiblare, exempelvis i steg om 5 procent. En sådan utredning bör omfatta flera olika diagnoser. Möjligheterna att prova på ett nytt arbete under sjukskrivning bör vara flexiblare än i dag. Det kan öka möjligheterna för fler sjukskrivna att få stöd vid omställning till ett nytt yrke och ger incitament att återgå till arbete. Regeringen bör utreda om försäkrade under en sexmånadersperiod kan få pröva ett förvärvsarbete upp till 25 procent med bibehållen ersättning. Vid arbete över 25 procent ska ersättningen gradvis minska.

22. Flexibel återgång till arbete, punkt 12 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 16 och
avslår motion

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 7, 31 och 32.

Ställningstagande

Möjligheterna för försäkrade att få prova på ett arbete under sjukskrivning bör stärkas. Regeringen bör därför utreda hur återgången till arbete efter sjukskrivning kan underlättas genom anställningar med statligt stöd.

23. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 13 (SD, V, C, MP)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Martina Johansson (C), Nima Gholam Ali Pour (SD), Annika Hirvonen (MP), Daniel Persson (SD) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 4,

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 6 och

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motion

2022/23:1110 av Hans Eklind (KD).

Ställningstagande

Regelverket för förmånsnivåerna i sjukpenningen är alltför stelbent. Det bör införas fler förmånsnivåer än 25, 50, 75 eller 100 procent i sjukpenningen. Ersättningen bör kunna få ges i fler steg än dagens fyra för att underlätta återgång till arbete. När den försäkrade efter sjukdom eller skada åter ska arbeta kan alltför stora steg leda till att rehabiliteringen försvåras. Det bör även undersökas om det är möjligt att införa en flexibel ersättningsmodell som tar hänsyn till en arbetsförmåga som varierar över tid.

24. Förläggning av arbetstiden, punkt 14 (SD, C, MP)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Martina Johansson (C), Nima Gholam Ali Pour (SD), Annika Hirvonen (MP) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Kravet att arbetsförmågan ska prövas dag för dag leder till orimliga konsekvenser för många försäkrade. För en försäkrad som är sjukskriven till 75 procent och har en timmes restid till sin arbetsplats kan det vara bättre att jobba koncentrerat två halvdagar per vecka än att resa till och från arbetsplatsen varje dag för att arbeta några timmar. Förläggningen av arbetstiden vid återgång till arbete bör därför göras flexibla.

Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med det anförda.

25. Rehabiliteringskedjan, punkt 15 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 30 och
avslår motionerna
2022/23:703 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),
2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 7, 8, 10, 16 och 17,
2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 26–28,
2022/23:1177 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S) och
2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 7 i denna del, 11 och 12.

Ställningstagande

Regeringen bör göra en översyn av rehabiliteringskedjan och återkomma med förslag om införande av en mer stegvis ersättning samt att kunna göra undantag från rehabiliteringskedjans tidsgränser. Vidare bör det ställas krav på att Försäkringskassan klarlägger den försäkrades behov av rehabilitering inom 60 dagar.

26. Rehabiliteringskedjan, punkt 15 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1228 av Ida Gabriellsson m.fl. (V) yrkandena 7 i denna del, 11 och 12 samt
avslår motionerna
2022/23:703 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),
2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 7, 8, 10, 16 och 17,
2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 26–28 och 30 samt
2022/23:1177 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S).

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa rehabiliteringskedjan till förmån för en återgång till steg-för-steg-modellen samt om ändringar i sjukförsäkringen som gör det möjligt att bedöma arbetsförmågan hos den försäkrade utifrån dennes befintliga skick. Fler bedömningsgrunder i fråga om arbetsförmågan bör vägas in vid beslutet, som t.ex. ålder, kön och tidigare arbetslivserfarenheter. Försäkringskassan bör även klarlägga den försäkrades behov av rehabilitering inom 60 dagar.

27. Rehabiliteringskedjan, punkt 15 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 7, 8, 10 och 16 samt avslår motionerna
2022/23:703 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),
2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 17,
2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 26–28 och 30,
2022/23:1177 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S) och
2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 7 i denna del, 11 och 12.

Ställningstagande

Regeringen bör i dialog med Försäkringskassan säkerställa att avstämningsmöten sätts in tidigt i sjukskrivningsprocessen. Tidiga bedömningar och kontakter med den försäkrade, Försäkringskassan, arbetsgivare och sjukskrivande läkare är centrala för att den försäkrade ska kunna behålla kontakten med arbetsmarknaden. De försäkringsmedicinska rådgivarnas roll i sjukskrivningsprocessen bör utökas. Försäkringskassan behöver stärka sin medicinska kompetens för att kunna göra en självständig och rättssäker prövning av rätten till sjukpenning. Vidare bör regeringen i dialog med Försäkringskassan arbeta för en kortare första sjukskrivningstid. Den första sjukskrivningstiden kan exempelvis vara en vecka. Det bör även vara möjligt att oftare sjukskriva på deltid än heltid. Regeringen bör även stärka rehabiliteringskedjan med tydliga tidsramar samtidigt som den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen bör återinföras i någon form. Tidsgränser i rehabiliteringskedjan är ett viktigt stöd för den försäkrade, ger ökad förståelse för processen och skapar tydliga incitament för att delta i rehabiliteringen.

28. Rehabiliteringsverksamhet, punkt 16 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 11 och
2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 9–14 och 25 samt avslår motionerna
2022/23:264 av Mattias Vepsä (S),
2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 6, 9, 12–15 och 26–28,
2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 27,

2022/23:1044 av Malin Larsson och Anna-Belle Strömberg (båda S),
2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 8, 9, 17–19, 21 och 22
samt
2022/23:1729 av Eva Lindh m.fl. (S).

Ställningstagande

Regeringen bör utreda möjligheten att införa ett mer automatiserat system mellan myndigheter. För att förhindra att den försäkrade hamnar utanför systemen bör relevanta uppgifter kunna delges Arbetsförmedlingen automatiskt när han eller hon skrivs ut från Försäkringskassan. Ett sådant automatiserat system mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen föreslås i SOU 2020:24. Vidare behövs det mer fokus och målstyrning i rehabiliteringen. I Försäkringskassans regleringsbrev bör regeringen ange att fokus ska ligga på rätt stöd till individen, ökade insatser för rehabilitering samt positiva incitament och stödinsatser som underlättar att återgå till arbete efter en lång tids sjukskrivning.

Regeringen bör införa tydligare regler i förordningen (1991:1046) om bidrag till arbetshjälpmedel. Antalet försäkrade som nekas bidrag till arbetshjälpmedel ökar, bl.a. nekar Försäkringskassan den försäkrade hjälpmedel om de är av ett sådant slag att de även behövs på fritiden. Regeringen bör även överväga att tillsätta en utredning för att följa upp Socialstyrelsens arbete med att utveckla det försäkringsmedicinska beslutsstödet till ett bredare och mer fördjupat kunskapsstöd vid sjukskrivning. Det är angeläget att garantera en säker sjukskrivningsprocess för försäkrade även vid digitala läkarbesök, alternativt hos en hyrläkare. Regeringen bör också utvärdera nuvarande koordineringsinsats och utreda möjligheter till bredare koordineringsinsatser. De regionala koordinatorena inom hälso- och sjukvården bör ha det samlade ansvaret och ge enskilda stöd i processen, dvs. koordinera, samverka och samordna alla aktörer och parter samt ge möjlighet till en rehabiliteringsplan utifrån den enskildes individuella behov.

29. Rehabiliteringsverksamhet, punkt 16 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 8, 9, 17–19, 21 och 22
samt
avslår motionerna

2022/23:264 av Mattias Vepsä (S),
2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 6, 9, 12–15 och 26–28,
2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 27,
2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 11,
2022/23:1044 av Malin Larsson och Anna-Belle Strömberg (båda S),
2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 9–14 och 25 samt
2022/23:1729 av Eva Lindh m.fl. (S).

Ställningstagande

Regeringen bör ge Försäkringskassan i uppgift att, inom ramen för sitt ansvar i 30 kap. SFB, bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen i enlighet med vad som föreslås i betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24). Vidare bör regeringen utreda hur utlämnandet av medicinska uppgifter från hälso- och sjukvården inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas. Dessutom bör regeringen återkomma med förslag om att ändra Försäkringskassans samordningsansvar till en samordningsskyldighet. Försäkringskassans ansvar för avstämningmöten behöver stärkas eftersom de är av avgörande betydelse för den försäkrades rehabilitering. Antalet avstämningmöten har halverats.

Regeringen bör även återkomma med förslag som innebär en uppvärdering av behandlande läkarens bedömningar och läkarintyg samt att stärka samverkan mellan hälso- och sjukvården och Försäkringskassan. Försäkringskassan behöver göra bättre utredningar av den försäkrades arbetsförmåga, läkarintygen bör väga tyngre och det behövs en bättre dialog mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården.

Arbetsgivaren är skyldig att vidta åtgärder för att rehabilitera anställda som förlorar arbetsförmåga på grund av sjukdom. Eftersom det finns brister ute på arbetsplatserna bör regeringen vidta fler åtgärder. Regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarnas drivkrafter att hålla sjukfrånvaron på en låg nivå. Vidare bör regeringen återkomma med förslag om arbetsgivarens ansvar för rehabilitering enlighet rekommendationerna i Inspektionen för socialförsäkringens rapport Förstärkt rehabilitering för återgång till arbete (2021:9). Inspektionen rekommenderar regeringen att fortsatt ta initiativ för att se till att arbetsgivaren tar sitt rehabiliteringsansvar, se över bidraget till arbetsgivaren för att köpa arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd och att utreda hur Försäkringskassans tillsynsansvar bör vara utformat. Regeringen bör även återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertresurs för planeringen av den försäkrades återgång till arbete genom reglering i 30 kap. 6 § SFB, enligt förslagen i SOU 2020:24.

30. Rehabiliteringsverksamhet, punkt 16 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 6, 9, 12–15 och 26–28 samt

2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 27 och avslår motionerna

2022/23:264 av Mattias Vepsä (S),

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 11,

2022/23:1044 av Malin Larsson och Anna-Belle Strömberg (båda S),

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 9–14 och 25,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 8, 9, 17–19, 21 och 22 samt

2022/23:1729 av Eva Lindh m.fl. (S).

Ställningstagande

Försäkringskassans samordningsansvar behöver förtydligas för att säkerställa tidigt stöd och rehabilitering. Försäkringskassans uppdrag och mandat bör vara att samla berörda aktörer och de resurser som behövs för att bistå den försäkrade i rehabiliteringen. Regeringen bör i dialog med Försäkringskassan säkerställa att så sker. Även processen från sjukskrivning till arbete bör förtydligas för alla inblandade aktörer. Samverkan uppvisar stora brister i dag. Vidare bör regeringen göra en översyn för att utreda om Försäkringskassan är bäst lämpad att inneha uppdraget.

Regeringen bör också se över styrningen av statliga arbetsgivare för att säkerställa att de lever upp till sina ansvarsområden i rehabiliteringsprocessen. Även kraven på och instruktionerna för arbetsgivare för upprättande av en plan för återgång till arbete bör ses över och förbättras för att underlätta arbetsgivarnas stöd till sina medarbetare. Rehabiliteringsstödet bör inriktas på att göra nytta för småföretagare och deras medarbetare, genom att förebygga sjukskrivning och underlätta återgång till arbete. Regeringen bör därför se över det arbetslivsinriktade rehabiliteringsstödet så att det begränsas till små och medelstora arbetsgivare, som har mindre resurser, samtidigt som det totala stöd som varje arbetsgivare kan ta emot utökas.

För att kunna ge den försäkrade bättre stöd och underlätta Försäkringskassans arbete i rehabiliteringsprocessen bör de regionala rehabiliteringskoordinatorernas roll stärkas och bli tydligare. Samverkan fungerar ytterst

olika i landet och den viktiga uppgift som Finsam har behöver stärkas. Regeringen bör därför ge Inspektionen för socialförsäkringen i uppdrag att se över samordningsförbundens uppdrag och styrning samt utvärdera hur kunskap och erfarenheter från samordningsförbunden kan tas till vara. Vidare behöver regelverket för alla aktörers och parter samverkansuppdrag bli tydligare inom ramen för samordningsförbunden.

31. Rätten till aktivitets- och sjukersättning, punkt 17 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 33–35 och

avslår motionerna

2022/23:462 av Åsa Karlsson (S) och

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 6 och 7 i denna del.

Ställningstagande

När det gäller sjukersättningen kan konstateras att antalet avslag på ansökningar har ökat dramatiskt. Det finns en betydande diskrepans mellan de villkor som reglerar rätten till ersättning och människors faktiska möjligheter att arbeta. I dag görs en striktare bedömning av rätten till sjukersättning än av rätten till sjukpenning. Utredningen Sjuk- och aktivitetsersättning samt förmåner vid rehabilitering föreslår i utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) att vid prövning av rätten till sjukersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras mot samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning, dvs. prövningen av arbetsförmågan ska göras mot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller mot annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Utredningen föreslår även att begreppet ”överskådlig tid” ersätter ett tidigare begrepp ”stadigvarande” som grund för hur varaktig arbetsförmågan måste bedömas vara. Överskådlig tid säger inget om nedsättningens längd i antal år och det ställs inte något krav på att nedsättningen måste vara permanent eller kvarstå fram till pension för att ersättning ska kunna beviljas. Utredningen föreslår även lättnader kring vilka rehabiliteringsåtgärder som ska bedömas vara uttömda. Riksdagen bör göra ett

tillkännagivande om att regeringen utifrån dessa förslag bör göra en översyn av rätten till sjukersättning.

Eftersom rätten till aktivitetsersättning upphör vid 30 års ålder och tröskeln för sjukersättning är hög finns det personer som blir helt utan ersättning i övergången. Regeringen bör därför utreda möjligheten att återinföra en tidsbegränsad sjukersättning där arbetsförmågan omprövas var tredje år, och där rätten till ersättning kopplas till insatser för vård och rehabilitering. Vidare bör utredas om en tidsbegränsad sjukersättning kan kombineras med stödinsatser för att prova på att arbeta, studera eller delta i andra aktiviteter. Den tidsbegränsade ersättningen ska komplettera sjukersättningen. Riksdagen bör därför göra ett tillkännagivande om att möjligheten att återinföra tidsbegränsad sjukersättning som ett komplement bör utredas.

Vidare är aktivitetsersättning en ersättning som betalas ut till unga under 30 år vars arbetsförmåga bedöms vara nedsatt i minst ett år. En försäkrad som efter en tid med aktivitetsersättning hänvisas till att söka arbete på arbetsmarknaden kan hamna i en svår situation. Utredningen Sjuk- och aktivitetsersättningen samt förmåner vid rehabilitering (SOU 2021:69) föreslår att vid prövningen av rätten till aktivitetsersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras mot samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätten till sjukpenning. Regeringen bör utifrån detta förslag göra en översyn av bedömningen av rätten till aktivitetsersättning.

32. Rätten till aktivitets- och sjukersättning, punkt 17 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkandena 6 och 7 i denna del och avslår motionerna

2022/23:462 av Åsa Karlsson (S) och

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 33–35.

Ställningstagande

Kraven för att få sjukersättning är i dag orimligt hårda. I utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) från Utredningen Sjuk- och aktivitetsersättningen samt förmåner vid rehabilitering konstateras att det blivit allt svårare att beviljas sjukersättning. Riksrevisionen konstaterade i en granskning av Försäkringskassans beslut om sjuk- och aktivitetsersättning 2018, att myndigheten följer regelverket men att

regelverket i sig är för snävt formulerat när det gäller den reella möjligheten att skaffa ett arbete. Den tidsbegränsade sjukersättningen har avskaffats och kraven för att beviljas permanent sjukersättning har höjts. Nu krävs i princip att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt permanent. Regelverket för sjuk- och aktivitetsersättning behöver reformeras. Utredningsbetänkandet SOU 2021:69 innehåller flera förslag som skulle kunna utveckla regelverket. Bland annat föreslås att ett nytt varaktighetsbegrepp "överskådlig tid" ska ersätta kriteriet "stadigvarande". Förslaget är ett steg i rätt riktning, men kravet för att beviljas sjukersättning bör i stället baseras på de treårsperioder som löper mellan att rätten till ersättning prövas. Därmed skapas också en bättre koppling till systemet med sjukpenning. Regeringen bör därför återkomma med förslag om kravet för att beviljas sjukersättning bör baseras på de treårsperioder som löper mellan att rätten till ersättning prövas.

I utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) föreslås vidare flera välkomna förslag, bl.a. att ett kodifierat beviskrav bör införas och att ett nytt arbetsmarknadspolitiskt ramprogram bör inrättas för försäkrade som beviljats aktivitetsersättning och som har behov av insatser från Arbetsförmedlingen för att få eller återfå arbetsförmåga vid prövningen av rätten till aktivitets- och sjukersättning. Regeringen bör återkomma med förslag om detta baserade på utredningsbetänkandet.

33. Studier och arbete, punkt 18 (S)

av Sanne Lennström (S), Kalle Olsson (S), Åsa Eriksson (S), Jessica Rodén (S) och Zara Leghissa (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:702 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 och

avslår motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 21, 22 och 24,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 7 i denna del och

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 7–9.

Ställningstagande

Regelverket för aktivitets- och sjukersättningen behöver förbättras ytterligare. Andelen personer som nybeviljas aktivitets- och sjukersättning är i dag rekordlåg och reglerna för att få aktivitets- eller sjukersättning är så strikta att ytterst

få får tillgång till ersättningarna. Människor som har en arbetsförmåga, men som av olika anledningar inte anses attraktiva på den ordinarie arbetsmarknaden, behöver ha en trygg ekonomisk situation samtidigt som den förmåga som finns tas till vara på bästa sätt. Regeringen bör se över hur fler personer som har varaktigt nedsatt förmåga kan få en trygg situation utan att bollas runt mellan olika myndigheter. Utredningen om sjuk- och aktivitetsersättning lämnade i augusti 2021 betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). Regeringen bör arbeta vidare med utredningens förslag om att underlätta för arbete, studier, uppdrag med mera under tid med aktivitets- eller sjukersättning samt förslag om förmåner vid rehabilitering. Riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen om förbättrade regelverk i aktivitets- och sjukersättningen.

34. Studier och arbete, punkt 18 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 7 i denna del och avslår motionerna

2022/23:702 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 21, 22 och 24,

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 och

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 7–9.

Ställningstagande

I betänkandet SOU 2022:69 föreslås att det ska införas ökade möjligheter att arbeta, studera och ägna sig åt ideell verksamhet samtidigt som den försäkrade uppbär aktivitets- eller sjukersättning. Regeringen bör återkomma med förslag om detta baserade på utredningsbetänkandet.

35. Studier och arbete, punkt 18 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 21, 22 och 24 samt avslår motionerna

2022/23:702 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 7 i denna del,

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 och

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 7–9.

Ställningstagande

Regeringen bör ta initiativ till åtgärder för att ge försäkrade med aktivitets- eller sjukersättningen möjlighet att driva företag. Vidare bör regeringen se över aktivitets- och sjukersättningen så att fler försäkrade kan få hjälp att komma i arbete. Försäkrade bör få pröva att arbeta heltid, deltid eller enstaka dagar, och för längre eller kortare perioder med bibehållen ersättning. Regeringen bör även utreda möjligheterna för försäkrade med aktivitets- eller sjukersättning att studera med bibehållen ersättning. Försäkrade som har aktivitets- eller sjukersättning på deltid bör få möjlighet att studera på deltid.

36. Studier och arbete, punkt 18 (MP)

av Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 7–9 och avslår motionerna

2022/23:702 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 21, 22 och 24,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 7 i denna del och

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda ett nytt system för försäkrade med aktivitets- eller sjukersättning att få möjlighet att prova att arbeta. Inkomster upp till en viss nivå ska kunna godkännas, samtidigt som sjukersättning inte lämnas för den dag den försäkrade arbetat. Den försäkrade ska själv markera vilka dagar eller timmar han eller hon har arbetat. Vidare bör ett politiskt uppdrag och uppdrag

i intresseorganisationer vara en möjlighet för alla och tillåtas fullt ut oavsett om detta är arvoderat eller inte. Den försäkrade bör även kunna få pröva på studier på olika nivåer med bibehållen aktivitets- eller sjukersättning och utan krav på studieresultat.

37. Regeringens styrning, punkt 19 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 36.

Ställningstagande

Utredningen Sjuk- och aktivitetsersättningen samt förmåner vid rehabilitering konstaterar i utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) bl.a. att det finns stora variationer och en instabil tillämpning av försäkringen. En person med funktionsnedsättning ska inte bedömas ha arbetsförmåga i de fall det krävs mycket stöd och anpassningar för att personen ska kunna klara en sysselsättning. Trots ett klagorörande av Högsta förvaltningsdomstolen har antalet avslag ökat. Regeringen bör därför se till att en utomstående granskning utreder var i styrningen det tidigare har gått fel. En av orsakerna till att ansökningar om aktivitetsersättning har ökat är ökad psykisk ohälsa bland unga och förebyggande arbete för att öka hälsan är viktigt. Regeringen bör därför överväga att förtydliga regleringsbrevet så att åtgärder för att minska antalet försäkrade med aktivitetsersättning ska göras genom arbetslivsinriktade insatser, stärkt rehabilitering och mer förebyggande arbete för att främja psykisk hälsa. Riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen om styrning och regleringsbrev när det gäller aktivitetsersättningen.

38. Arbetskadeersättning, punkt 20 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1153 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motion

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 32–34.

Ställningstagande

Regeringen bör följa upp resultaten av utredningen om arbetsskadeförsäkringen med kommittédirektiv En översyn av arbetsskadeförsäkringen (dir. 2021:116) som ska presenteras senast i augusti 2023. Riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska göra en översyn av bedömningsprocessen i arbetsskadeförsäkringen.

Regeringen bör även se över regelverket när det gäller sjukdom på grund av smitta och återkomma med ett förslag på hur man kan göra lättnader i undantaget som gäller smitta, utan att för den skull riskera alltför svåra gränsdragningsproblem. På så sätt kan arbetsskadeersättningen bli mer ändamålsenlig under en pandemi.

39. Arbetsskadeersättning, punkt 20 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 32–34 och avslår motion

2022/23:1153 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Regeringen bör se över möjligheten att inrätta ett arbetsmedicinskt råd inom arbetsskadeförsäkringen eftersom det finns osakliga skillnader mellan kvinnor och män när det gäller att få ersättning för en arbetsskada.

Regeringen bör även se över regelverket för ersättning i de fall det är svårt att säkerställa att en skada beror på arbetet. Om det inte kan garanteras att skadan beror på arbetet bör den som är sjukskriven i stället få en engångssumma. Vidare bör informationen om förebyggande arbetsskadeförsäkring förstärkas. Det kan bidra till att fler har kontakt med arbetsplatsen, vilket kan leda till snabbare återgång till arbete på heltid.

40. Jämställdhet, punkt 21 (C, MP)

av Martina Johansson (C) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 31 och

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 28 och

avslår motion

2022/23:1034 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S).

Ställningstagande

Det finns osakliga skillnader mellan kvinnor och män när det gäller att få ersättning för en arbetsskada. Arbetsskadeförsäkringen behöver därför genus-säkras. Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdraget att se över hur arbetsskadeersättningen kan förbättras för att skapa en jämställd försäkring som behandlar kvinnor och män lika.

Särskilt yttrande

Studier och arbete, punkt 18 (SD)

Ludvig Aspling (SD), Mona Olin (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Daniel Persson (SD) anför:

Mot bakgrund av att det finns ett behov av att se över hur aktivitets- och sjukersättningens regelverk kan förbättras har vi reserverat oss under punkt 17 Rätten till aktivitets- och sjukersättning. En trygg och säker sjukförsäkring som sätter individens behov, såväl som möjligheter, i centrum måste säkerställas. Vi föreslår bl.a. att möjligheten att återinföra en tidsbegränsad sjukersättning ska utredas, och där rätten till ersättning kopplas till insatser för vård och rehabilitering. Denna tidsbegränsade sjukersättning, som ska komplettera sjukersättningen, bör kunna kombineras med stödinsatser för att prova på att arbeta, studera eller delta i andra aktiviteter. Vi reserverar oss därmed inte under punkt 18 Studier och arbete även om vi i sak anser att detta är viktiga åtgärder inom aktivitets- och sjukersättningen. I vårt samarbete med regeringen kommer sjukförsäkringen, och behovet av förbättringsåtgärder inom aktivitets- och sjukersättningen fortsatt vara en prioriterad fråga för oss.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:82 av Samuel Gonzalez Westling m.fl. (V):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om grundläggande trygghet för studerande, inklusive dem med funktionsnedsättning, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:161 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förstärka sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:262 av Ingela Nylund Watz och Anna Vikström (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att skyndsamt stärka kommunernas roll i arbetet med att motverka organiserad brottslighet riktad mot offentligt finansierad verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:264 av Mattias Vepsä (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa rätten till arbetshjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:348 av Rickard Nordin (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över SGI-systemet i förhållande till stipendier och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:368 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta inkomster som förs till periodiseringsfond ingå i SGI och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur inkomsterna ska ingå i SGI och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:385 av Joakim Sandell (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga inrättandet av en ny enhet för utredning av brott enligt bidragsbrottslagen och att enheten placeras som en särskild enhet hos Försäkringskassan, enligt den modell som finns hos Skatteverket, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:462 av Åsa Karlsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att övergången mellan aktivitetsersättning och sjukersättning bör säkras så att ingen ska falla mellan stolarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:572 av Annette Rydell (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förstärka sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste säkra att socialförsäkringsreglerna för gränspendlare får ökad flexibilitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i samarbete med regeringarna i de nordiska grannländerna ska utöka möjligheterna till undantag i socialförsäkringsreglerna för gränspendlare och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:659 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga inrättandet av en enhet för utredning av bidragsbrott hos Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:702 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändringar i regler om sjuk- och aktivitetsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppdrag att stödja omställning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:703 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre rehabilitering för långtidssjuka och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:767 av Rebecka Le Moine och Marielle Lahti (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna till basinkomst och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för periodiseringsfonder så att dessa blir sjukpenninggrundande och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:858 av Martina Johansson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med kompletterande åtgärder för att komma till rätta med de ökande sjuktalen som framför allt drabbar kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av förebyggande sjukpenning bör utökas för att minska sjukskrivningarna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärda den ojämställda sjukskrivning som gäller mellan kvinnor och män och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa fler förmånsnivåer än dagens 25, 50, 75 eller 100 procent i sjukpenningen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till kvalificering in i delar av socialförsäkringssystemen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra Försäkringskassans samordningsansvar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av tidiga avstämningmöten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de försäkringsmedicinska rådgivarnas roll i sjukskrivningsprocessen bör utökas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de regionala rehabiliteringskoordinatorernas roll bör stärkas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rekommendation om en kortare första sjukskrivningstid och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka möjligheterna till flexibel återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att processen från sjukskrivning till arbete måste tydliggöras mellan alla inblandade parter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över styrningen av statliga arbetsgivare för att säkerställa att de lever upp till sina ansvarsområden i rehabiliteringsprocessen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kraven på och instruktionerna till arbetsgivare gällande upprättande av plan för återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det arbetslivsinriktade rehabiliteringsstödet bör begränsas till små och medelstora arbetsgivare, samtidigt som det totala stöd som varje arbetsgivare kan ta emot bör utökas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rehabiliteringskedjan med tydliga tidsramar och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen bör återinföras i någon form och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att genomföra Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag om e-inkomst och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över sjukförsäkringen så att den bättre möter företagares förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja åldersgränsen för när företagare kan ändra antalet karensdagar och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av tydliga åtgärder för att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att driva företag och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över sjuk- och aktivitetsersättningen så att fler får hjälp att komma i arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning att studera med bibehållna ersättningar och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Inspektionen för socialförsäkringen bör få i uppdrag att se över samordningsförbundens uppdrag och styrning och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Inspektionen för socialförsäkringen bör få i uppdrag att utvärdera hur kunskap och erfarenheter från samordningsförbunden tas till vara och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra myndigheternas samverkansuppdrag inom ramen för samordningsförbunden och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studenthälsans och sjukvårdens ansvar för studenters rehabilitering behöver utredas och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att göra SGI överhoppningsbar under studietiden och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genussäkra arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att instifta ett arbetsmedicinskt råd inom arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ersättningen i fall då det är svårt att säkerställa att en skada beror på arbetsplatsen och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka informationen kring förebyggande arbetsskadeförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:861 av Catarina Deremar m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tryggare villkor för kulturarbetare och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försäkringskassans koordineringsansvar ska ses över i syfte att säkerställa tidigt stöd och rehabilitering och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga förordningen (1991:1046) om bidrag till arbetshjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda det sociala trygghetssystemet för egenföretagare och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att låta egenföretagare efter 55 års ålder fritt ändra karenstid i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1034 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av arbetsskadeförsäkringen utifrån ett genusperspektiv och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1044 av Malin Larsson och Anna-Belle Strömberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka samordningsförbundens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1110 av Hans Eklind (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer flexibel sjukförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1147 av Clara Aranda m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konsekvenser vid grova bidragsbrott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biometriska data ska användas för att säkra korrekta utbetalningar från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare nationella riktlinjer för att stoppa välfärdsbrottslighet på myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta rutiner för att stoppa felaktiga utbetalningar till andra länder och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1148 av Clara Aranda m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera reformen med merkostnadsersättning för vuxna och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att justera den övre åldersgränsen för merkostnadsersättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en reformering och nationella riktlinjer vad gäller vård av närstående och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1149 av Clara Aranda m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en utredning som syftar till bättre kontroller för att undvika felaktiga utbetalningar av pensioner utomlands och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1151 av Clara Aranda m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en parlamentarisk kommitté och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om extern granskning av styrningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målformulering i regleringsbrev och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kvaliteten i utredningsarbetet inom Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjlighet till ekonomisk kompensation samt omprövning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skraddarsy sjukskrivningsgraden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flexibel sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt skydd av den sjukpenningsgrundande inkomsten (SGI) och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att slå samman myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till ett mer automatiserat system mellan myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera nuvarande koordineringsinsats och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda bredare möjligheter till koordineringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att tillsätta en utredning för att följa upp Socialstyrelsens arbete med att utveckla det försäkringsmedicinska beslutsstödet till ett bredare och mer fördjupat kunskapsstöd vid sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behov av ytterligare åtgärder för att säkerställa patientsäkerheten när det gäller digitala läkarbesök och hyrläkare i sjukskrivningsprocessen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att öka kunskaperna gällande effektfulla rehabiliteringsinsatser för personer sjukskrivna i psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över åtgärder för att utveckla effektfulla rehabiliteringsinsatser för personer sjukskrivna i psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete särskilt bör beakta behovet av insatser för att stärka kvinnors psykiska hälsa och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utveckla arbetet med kunskapshöjande insatser för att öka kunskaperna om tidiga tecken på psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över strukturer där tidiga risktecken på psykisk ohälsa kan hanteras med snabba åtgärder som en del av ett systematiskt proaktivt arbete och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att inkludera ett suicidpreventivt fokus i det fortsatta arbetet med sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av en översyn och analys av Försäkringskassans förändringsarbete med särskilt fokus på sjukskrivningar vid psykiatriska diagnoser och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheten att implementera krav på medicinska suicidriskbedömningar i det försäkringsmedicinska beslutsstödet och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av att rikta in det samlade nationella arbetet med suicidprevention på sjukförsäkringens problemområden och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fokus och målstyrning i rehabiliteringskedjan och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera reformen Angivet arbete och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga undantag för fortsatt sjukpenning efter dag 180 och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga undantag för fortsatt sjukpenning efter dag 365 och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av förebyggande sjukpenning och att överväga preventionersättning och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga stärkta möjligheter till rehabiliteringsplan och rehabiliteringsersättning och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett stärkt stöd vid omställning och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om incitament att återgå i arbete och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av bedömningen av rätt till sjukersättning och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att återinföra tillfällig sjukersättning som ett komplement och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av bedömningen av rätten till aktivitetsersättning och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om styrning och regleringsbrev gällande aktivitetsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1153 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av bedömningsprocessen i arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av undantaget för smitta och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1177 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inte bör införas s.k. stupstockar i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1185 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för att reformera karensavdraget så att det permanent tar hänsyn till arbetsvillkoren för personer i kontaktyrken och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en kriskommission och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ta fram ett syfte för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen med lydelsen ”att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete samt säkerställas ekonomisk trygghet under processen” och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på mer flexibla regler avseende den möjliga omfattningen av en sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att kravet för att beviljas sjukersättning bör baseras på de treårsperioder som löper mellan att rätten till ersättning prövas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag baserade på betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Försäkringskassan i uppgift att, inom ramen för sitt ansvar i 30 kap. SFB, bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och

- rehabiliteringsprocessen i enlighet med betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24) och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur hälso- och sjukvårdens lämnande av medicinska uppgifter inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa rehabiliteringskedjan till förmån för en återgång till steg-för-steg-modellen, med nödvändiga ändringar, och tillkännager detta för regeringen.
  12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om förändringar i sjukförsäkringen som gör det möjligt att bedöma arbetsförmågan hos den försäkrade utifrån dennes befintliga skick och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka rätten till rättshjälp och tillkännager detta för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över konsekvenserna av proposition 2021/22:206 Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut och återkomma med förslag om hur de problem som uppstått kan åtgärdas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om utvidgad rätt till studier under rehabiliteringen och tillkännager detta för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur återgången till arbete efter sjukskrivning kan underlättas genom anställningar med statligt stöd och tillkännager detta för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarnas drivkrafter att hålla sjukfrånvaron nere och tillkännager detta för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån ISF:s granskning och tillkännager detta för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertresurs vid återgång i arbete genom reglering i 30 kap. 6 § SFB enligt betänkandet Tillsammans för en

- välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24) och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ändra Försäkringskassans samordningsansvar till en samordningsskyldighet och tillkännager detta för regeringen.
  22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att behandlande läkares bedömningar och läkarintyg från denne ska uppvärderas och att samordningen mellan sjukvården och Försäkringskassan ska förstärkas och tillkännager detta för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att indexera tak och ersättningsnivåer i socialförsäkringen enligt beskrivningen i motionen fr.o.m. 2026 och tillkännager detta för regeringen.
  24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att taken i sjukförsäkringen bör höjas 2024 så att 80 procent av löntagarna har inkomster under taket och tillkännager detta för regeringen.
  27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över och indexera nivåerna på sjukpenning i särskilda fall och tillkännager detta för regeringen.
  29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att höjd garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättning inte ska leda till höjda kommunala avgifter för den enskilde och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1334 av Karin Sundin m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialförsäkringssystemet behöver reformeras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett första steg i reformeringen bör vara att utreda socialförsäkringens nivåer för sjuk- och aktivitetsersättning, i syfte att förbättra levnadsförutsättningarna för dem som uppbär ersättningen och att upprätthålla tilliten till välfärden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1355 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avskaffa karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1398 av Mathias Bengtsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en samlad socialförsäkringsmyndighet i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1507 av Sofia Amloh m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att man bör se över möjligheten att avskaffa karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om trygghet för företagare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till fastställande av sjukpenninggrundande inkomst för egenföretagare med enskild firma och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om högkostnadsskyddet för företag inom sjuklöneansvaret och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1557 av Aida Birinxhiku m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tryggheten i socialförsäkringssystemen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1607 av Stina Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att studenter ska inkluderas i socialförsäkringarna och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärda den ojämslida sjukskrivning som gäller mellan kvinnor och män och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med kompletterande åtgärder för att komma till rätta med de ökande sjuktalen som framför allt drabbar kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genussäkra arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1729 av Eva Lindh m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidareutveckla samverkan mellan huvudmän samt se över möjligheten att utveckla Finsamlagstiftningen att kunna omfatta fler områden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till kvalificering till delar av socialförsäkringssystemen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2054 av Lawen Redar m.fl. (S):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om SGI-utredningen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2055 av Anders Ygeman m.fl. (S):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet för att stävja fusk och utnyttjande av våra gemensamma trygghetssystem och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2059 av Anders Ygeman m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrade regelverk i sjuk- och aktivitetsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska orättvisan i karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i det fortsatta arbetet med att reformera sjukförsäkringen särskilt beakta jämställdhetsaspekter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stävja fusk och utnyttjande av våra gemensamma trygghetssystem och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2123 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva förutsättningarna för att skönstaxerade inkomster inte ska ge rätt till förmåner från välfärdssystemen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2124 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av ett system för kvalificering till välfärden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2125 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av att se över rätten till sjukskrivning för icke medicinskt motiverade skönhetsoperationer och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra trygghetssystemen för frilansare, kombinatörer och egenföretagare och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2176 av Amanda Lind (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka trygghetssystemen för konstnärer och kulturskapare och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stipendier ska berättiga till socialförsäkringar och pension och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett nytt system för möjligheten att pröva arbete och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta politiskt arbete och intressearbete i organisationer fullt ut och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva på studier på olika nivåer med bibehållen ersättning och tillkännager detta för regeringen.